VOIE, Revue trimestrielle russe

CALE

ORGAN DE GÂNDIRE RELIGIOSĂ RUSĂ

editat de N. A. BERDYAEV, cu participarea lui B. P. VYSHESLAVTSEV.

În cărțile anterioare ale Căii au fost publicate articole de următorii autori: H. N. Aleksev, P. F. Anderson, I. S. Arsenyev, M. Artemyev, P. Archanbo (Franța), N. Afanasyev, S. S. Bezobrazov (Ieromonah Kassian), R. de Becker (Belgia), E. Beyaeson, N. A. Berdyaeva, P. Bitsilli, N. Bubnova, prog. G Bulgakov, R. Walter, Bar. B. Vrevsky, B. P. Vysheslavtsev, V. Weidle, Frank Gaven (America), M. Georgievsky, G Gessen, A. Glazberg, H. N. Glubokovsky, I. Hofstetter, V. Grinevich, Ieromonah Lev Gillet, L. A. Zander, V. A. Zander, N. Zernov, V. V. Zenkovsky, preot. A. Elchaninova (f), P. K. Ivanova, Yu. Ivaska, A. Izyumova, V. N. Ilyina, G Ilnitsky, A. Karpova, L. P. Karsavina, A. Kartasheva, A. N. Klepinina, G Kavertsa (America), K. Kerk (Anglia) , G. Kolpakchi, L. Kozlovsky (t) (Polonia), G. G. Kuhlman, T. C. Ku (China), M. Kurdyumova, A. Lazareva, I. Lagovsky, F. Lieb (Elveția), M. Ligviak, N. O. Lossky, M. Log-Borodina, J. Maritain (Franţa), K. Mochulsky, Ya. Menshikov, P. N. Novgorodtseva (+) , prot. Nalimov (+), G Ollard (Anglia), A. Pogodin, R. Pletnev, A. Polotebneva, V. Rastorguev, N. Reimers, A. M. Remizov, D. Remenko, Russian Inok' (Rusia), Yu. Sazonova, contele A. Saltykov, N. Sarafayaov, D. Semenov-Tyan-Shansky, K. Serezhnikov, E. Skobtsova (Mama Maria), I. Smolich, V. Speransky, θ. A. Stepun, I. Skratonov, V. Seseman, P. Tillich (Germania), N. Timashev, G Troitsky, Prince. G N. Trubetskoy (+), carte. G. N. Trubetskoy (t), N. Turgeneva, H. θ. Fedorova (t), G. P. Fedotova, preot. G. V. Florovsky, G L. Frank, prot. G Chetverikov. D. Cijevski, V. Eckerdorf, G. Ehrenberg (Germania), Preot, G. Tsebrikov, L. Shestov, Prinț. D. Shakhovsky (Ieromonah Ioan), starețul Augustine Yakubiziak (Franța), carte. G Șcherbatov.

Redacția și adresa biroului:

29, Rue Saint Didier, Paris (XVIe).

Preț pentru o cameră privată: 10 franci.

Prețul abonamentului - pe an fr. 35,— (4 cărți). Abonamentele sunt acceptate la sediul revistei.

N® 52. NOIEMBRIE 1936 - MARTIE 1937   Nr. 52.

CUPRINS: Pagina

Gerant: RP Leon Gillet.

Biblioteca „Runivers”

Problema „nemuririi condiționate”

(DIN INTRODUCERE ÎN ESCHATOLOGIE)

Partea I

1.

În general, domeniul escatologiei se distinge cel mai puțin prin mișcarea gândirii teologice. Chiar și în Occident, unde, de la Reformă, teologia s-a mutat din locul ei și, de bine sau de rău, dă dovadă de viață nouă în diverse domenii, aceasta se aplică mai puțin de toate escatologiei. Putem vorbi aici mai degrabă de o anumită insensibilitate eshatologică, care se manifestă fie prin repetarea tradițională a ceea ce este unic în această formă, fie prin acceptarea ușoară a rezoluțiilor nedureroase ale așa-zisului universalism. Două tipuri de gândire eshatologică predomină: codul penal în toată ferocitatea sa, sau amnistia binevoitoare, care este o evaziune virtuală a tuturor dificultăților problemei. Prima cale devine din ce în ce mai mult o imposibilitate virtuală în zilele noastre, pentru că și-a pierdut persuasivitatea interioară; a doua nu este o depășire, ci o simplă negație a primei (să nu mai vorbim despre gravele sale dificultăți biblice și teologice). În fața ambelor tipuri: ortodoxie medievală și universalism umanist, se pune problema posibilității unei alte, a treia, cale, care, combinând avantajele, să fie liberă de slăbiciunile ambelor, un fel de lețiu. Astfel, din negarea ambilor membri ai dilemei eshatologice, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ia naștere o doctrină teologică care se autointitulează teoria „nemuririi condiționate” sau a condiționalismului. În orice caz, merită atenție, fie și doar pentru că

Biblioteca „Runivers”

pune cu o acuitate extremă problema nemuririi și a vieții veșnice, această întrebare preliminară a întregii escatologie. Pentru unii, o persoană este muritoare, ca animalele și, prin urmare, moartea este un fel de anihilare; de unde urmează clar escatologia negativă a vidului. Aceasta este credința acum larg răspândită a infidelității ateiste (căci, desigur, chiar și infidelitatea aici este doar un fel de credință în natura acestei întrebări, care nu permite o soluție demonstrabilă rațional). Sau omul este nemuritor, aparține eternității, iar eshatologia încearcă să determine conținutul acestei eternități. În teoria condiționalismului avem o a treia alternativă: omul nu are nemurirea naturală, dar o poate primi sau nu. Nemurirea este condiționată, se dă sau nu se dă în funcție de anumite condiții. Așa este setarea problemei eshatologice pe care o avem în „condiționalism”. Este imposibil să o ocoliți în tăcere, numărând cu ea1).

Teoria „condiționalismului” ca curent remarcabil de gândire teologică apare în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în Europa și America, desigur, predominant, chiar aproape exclusiv, în rândul teologilor protestanți, nelegați de ortodoxia tradițională. Ea numără printre adepții săi o serie de teologi și filozofi proeminenți (printre aceștia din urmă, de exemplu, Renouvier). . Întemeietorii călăuzitori aici sunt doi pastori protestanți: englezul E. White1 2) și elvețianul Petavel-Olliff3), cărora li se alătură numeroșii lor adepți 4 * * * 8). Scrierile ambelor, cu o anumită primitivitate teologică, diferă însă nu mai puțin decât prin puterea obișnuită de convingere, ci prin

1) În literatura teologică rusă, singura expunere a teoriei condiționalismului este dată în treacăt de prof. H. Ή. Golubovski.

Buna Vestire a Ap. Paul, vol. I, cap. V, p. 571-591.

2) Edward White. Viața în Hristos (Un studiu al

Doctrina Scripturii despre natura omului, obiectul divinului

întruparea, și condițiile nemuririi umane. ed. 3d. Londra 1878. Traducere franceză: L'immortalité condlionneile

ou la vie en Christ. Paris (1880 (citările sunt din această relatare)

apă),

8) E. Petavel-Olliff. Le problemème de l'immortalite. Vol. I-II. Paris 1891-1892.

*) Bibliografie, vezi y White, 1. p. (engleză), y Petavel-Olliff, 1. c. Alger. O istorie critică a doctrinei unei vieți viitoare. Philadelphia 1864 (bibliografie cuprinzătoare). O. Runa e. Nemurirea în The New Staff. — Herzog Encyclopedie of Religious Knowledge, voi. V. Ful vad. Nemurirea condițională în Encyclopedia of Religion and Ethics de Hastings, v. III.

la asta și persuasivitatea. Ele oferă condiționalismul nu numai ca adevăr teologic, a cărui acceptare este indicată prin revelație, ci și ca idee mântuitoare, care singura este capabilă să elibereze creștinismul modern de iresponsabilitatea seducătoare cu privire la viața veșnică, pentru viața creștină și mai ales creștină . misiune suferă de această iresponsabilitate. Conform teoriei nemuririi condiționate, soarta omenirii în viața veșnică va fi fericirea cerească, iar aceasta va împlini cuvântul profetic al apostolului că Dumnezeu va fi totul în toți. Cu toate acestea, numai cei drepți, demni de ea, vor lua parte la această fericire. Păcătoșii, care se opun voinței lui Dumnezeu până la capăt, vor muri, transformându-se în neant, nu vor primi lotul nemuririi. Aceasta este ideea principală. Să ne întoarcem la justificarea sa teologică.

2.

Omul a fost creat, spre deosebire de animale, care au doar viață tribală („după felul lor”: Gen. 1, 21, 24-5), având propria sa energie, care se realizează în nemurirea personală. Omul nu este creat muritor prin natura, dimpotrivă, el are posibilitatea nemuririi - posse non mori, prin creație. Această nemurire este caracteristică spiritului uman, care este asemănător spiritelor necorporale. Totuși, omul se deosebește de lumea spirituală prin complexitatea compoziției sale, el este cel care a fost creat nu ca spirit necorporal, deși există în lumea creată, ci este deasupra acestei lumi. El este un spirit încarnat, conectat cu lumea. Posibilitatea morții așteaptă această complexitate nu din partea „nemuririi sufletului”, ci din partea vieții unei persoane întregi, pentru care moartea nu este o întoarcere la inexistență, ci un fel. de dezintrupare, o ruptură cu lumea, o catastrofă ontologică. Trupul nu este nicidecum cauza morții, ci, dimpotrivă, condiția vieții omului, dată lui de Dumnezeu la creație. Prin această complexitate, omul se deosebește în egală măsură de lumea necorporală, care nu cunoaște întruparea, și de lumea animală, care nu are spirit, ci doar „suflet viu”, acel suflet animal, care, împreună cu el, omul. are deasemenea. Această legătură între spirit și corp, supranaturală

8) Doctrina catolică (vezi Sch ceben. Handbuch der Dogmatik, B. II, § 165 fg.) consideră posse non mori nu un dar natural, ci supranatural, dat de har, căci trupul însuși conține începutul morții și al decăderii. , - aici avem ecouri ale maniheismului și platonismului, iar împreună se prefigurează calea condiționalismului.

iar ființa naturală, care a fost dată la creație, ar fi trebuit să-l întărească pe om prin puterea spiritului său liber și creator, ridicându-i ființa la cea mai înaltă stare de nemurire pozitivă. Aceasta s-a datorat atitudinii sale certe față de Dumnezeu (care este exprimată simbolic în porunca de a nu mânca rodul din pomul cunoașterii binelui și răului), precum și într-o anumită atitudine pozitivă față de lume (care este exprimată în mâncarea fructelor din pomul vieții). Dispensația inițială nu a excomunicat o persoană din lume, iar renunțarea la lume nu a fost nici scopul, nici baza nemuririi.

Dimpotrivă, legătura corespunzătoare cu lumea, inclusă în legătura corespunzătoare cu Dumnezeu, era o condiție necesară a vieții umane pe calea cuceririi pozitive, non posse morí, deși nu știm cum se va realiza. Dar a fost o cădere. Omul a pierdut echilibrul ontologic instabil al ființei sale complexe. Moartea a intrat în lume, moartea umană, care este profund diferită de moartea care domină lumea animală, în ciuda tuturor asemănărilor sale exterioare. Căci moartea unei persoane nu este moarte în sens strict, ci ruptura ontologică a ființei sale unice în două principii care intră în el. Prin moarte, o persoană este echivalată în exterior cu lumea animală, cu care nu este egală, deși îi aparține cu latura trupească a ființei sale; este echivalat cu lumea necorporală, căreia nici el nu aparține, deși este înrudit cu aceasta în latura spirituală a ființei sale. Moartea nu este încetarea existenței umane, ci dezumanizarea catastrofală, parcă, a omului, pierderea integrității sale.

Condiționalismul neagă diferența fundamentală care există între om și lumea animală, atât din motive de biologie (aici avem influența directă a darwinismului și a evoluționismului biologic în general), cât și un fel de exegeză. Omul a fost creat, după el, „Trăiesc în sufletul meu”, la fel cu animalele, iar diferența dintre ele nu este calitativă, ci cantitativă: omul are același suflet de animal ca și animalele, având doar anumite proprietăți. Și anume, limbajul și sentimentul moral și religios îl deosebesc pe om de animale. Astfel, viața este aceeași pentru om și animale, iar moartea sau mortalitatea lor este, de asemenea, aceeași. „În Vechiul Testament, sufletul și viața (nephesh) atribuite omului sunt adesea atribuite animalelor”. „Trebuie fie să împărtășim nemurirea cu vecinii noștri din regnul animal, fie să ne sacrificăm

propriile noastre speranțe și ne recunoaștem la fel de muritori ca ele.” „Chipul lui Dumnezeu în om nu este ceva ontologic, ci o „umbră”, l'ombre n'est pas la realité 7), ombre de resemblance, l'ombre n'est pas l'identité8). „Chipul lui Dumnezeu” la Adam a constat în capacitatea de a-l înțelege și de a imita pe Creatorul cuiva, și astfel să se ridice la nemurire prin mijloace morale” * 9). Omul nu este creat nemuritor, dar este un „candidat pentru nemurire”. Nemurirea absolută poate fi caracteristică numai lui Dumnezeu, în timp ce nemurirea condiționată este caracteristică omului. Puterea morții este aceeași pentru om și animale: este distrugerea vieții, ruperea unității vitale, descompunerea completă și definitivă a întregului complex natural, distrugerea simultană a trupului și a sufletului, „anihilarea substanței. ” 10 11), abolirea personalității. Influența platonismului „), cu doctrina sa despre nemurirea sufletului, precum și „l’immortalité inconditionnelle et impie de religions panthéistes”, a denaturat această înțelegere directă a morții ca anihilare completă, în ciuda faptului că din 600 de cazuri menționate. a sufletului în Biblie, nici o tăietură nu vorbește despre un suflet nemuritor 12) (dar în niciun caz nu vorbește nici despre un suflet muritor). Prin urmare, amenințarea cu moartea la adresa unei persoane în paradis în cazul neascultării sale nu a însemnat niciun fel de „moarte spirituală”, ci distrugere imediată și completă. „Moartea ar putea însemna pentru Adam

doar ceea ce era numit cu acest nume în regnul animal". „Amenințarea inițială a prevestit moarte iminentă"13).

Deci, omului i s-a dat nemurirea condiționată. S-a datorat împlinirii voinței lui Dumnezeu. Această continuare a existenței depindea de hrana materială, mâncând fructele din „pomul vieții" 14), de care o persoană era lipsită pentru neascultare. Omul a căzut, iar consecința a fost moartea imediată, care

") Alb, 1. p., 19, 89.

7) Petavel-Olliff, 11, 399.

c) Ibid., 440.

9) Alb, 87.

1υ) White, 92-3, 100-1, Petavel-Olliff, 1, 97: La suppression totale de tel ou tel individu est une notion qui se laisse très bien concevoir (!). „Dumnezeu nu îi spune lui Adam: „trupul tău va muri" și „vei muri" (103).

11) Petavel-Olliff, 1, 158.

12) Ibid., 1, 163; I, 147.

13) Alb, 96, 107.

14) White, 87. Imaginea mitologică a arborelui vieții este interpretată aici ca un mijloc magic natural al nemuririi. În același sens, arborele apocaliptic al vieții din Noul Ierusalim este comparat cu acesta. deschis 22, 2; 27.

astfel ar face imposibilă existența rasei umane, căci ea s-ar termina în strămoș. Nu a urmat însă aceasta: executarea pedepsei cu moartea a fost suspendată. Aceasta s-a întâmplat prin puterea răscumpărării: „în momentul căderii, a început răscumpărarea" * 16 *). „Dacă sentința fatală și-ar fi avut efectul imediat, am fi cu toții morți în Adam, sau mai bine zis, nu ne-am fi născuți niciodată. Prin urmare, însăși existența genului nostru este har. Dumnezeu nu și-a îndeplinit amenințarea pedagogică, care s-a dovedit a fi un fel de pia fraus. Moartea nu numai că a fost în general amânată, dar s-a dovedit a nu fi moartea completă care amenința. Și anume, în locul distrugerii personalității, „la moartea individului, spiritul său a fost păstrat intact pentru a se uni cu trupul în ziua judecății. Această supraviețuire a sufletului o atribuim exclusiv mântuirii" 1T), a cărei operare este astfel precedată în timp. „Răscumpărarea nu este altceva decât unirea umanității cu Divinul, a unei ființe care a încălcat legea cu Legiuitorul suprem" 18).

3.

Întruparea, primirea de către Fiul lui Dumnezeu, Logosul, a cărnii omenești are scopul de mântuire și împăcare a omului cu Dumnezeu, jertfa Celui fără de păcat, suferința și moartea Lui pe cruce. „Scopul mântuirii este să-l facă pe om nemuritor” 19). „Le chemin de l'immortalite passe par Gethsemane et par Golgotha. Pe cherchait en vain autre route" 20).

„Conform dogmei predominante, dacă corpul unui om... este muritor, sufletul său, care îi formează personalitatea, este în mod natural nemuritor sau etern. Ispășirea nu are scopul de a schimba natura sau durata acestui element spiritual. „Învierea trupului” în slavă este o împrejurare accidentală și secundară pentru mântuire. Măreția acestei mântuiri constă în eliberarea sufletului de „mânia care vine” sau chinul veșnic. O astfel de eliberare a însemnat răscumpărarea divină, jertfa Mielului lui Dumnezeu. – Aceste idei ni se par contrare Scripturii. Conform învățăturii biblice, ispășirea are ca obiect direct schimbarea

este) alb, 107.

ιβ) Alb, PO.

i) Ibid., ili.

ιβ) Ibid., 109.

i") Alb, 193.

2") Petavel-Olliff, 1, 179.

firea noastră, să ne ducă nu numai de la păcat la sfințenie, ci de la moarte la nemurire, de la moarte la viață” 21).

Ispășirea constă în faptul că vinovăția păcatului este iertată, dar pedeapsa nu este înlăturată. „Isus nu a răscumpărat totul, nici Scriptura nu spune acest lucru. Fiecare dintre noi, suferind, murind, răscumpărăm într-o anumită măsură. Dar diferența care există între răscumpărarea noastră și cea făcută de Isus Hristos este că El a murit pentru cei vinovați, fiind nevinovat... Numai răscumpărarea Lui are semnificația mijlocirii. Păcătosul amar bea paharul mântuirii până în fund, consecințele de lungă durată ale păcatului merg până la anihilarea completă a ființei sale. Moartea veșnică este prețul perseverenței sale: pour lui, par le fait, Jésus se trouvera n'avoir rien expié" 22).

Hristos a înviat din morți prin Duhul Sfânt. „Fiind Dumnezeu ca om, El a fost cu siguranță „supus legii” și a murit ca jertfă de împăcare; cum Dumnezeu era mai presus de legea impusă creaturilor și nu putea muri. De aceea, atunci când condamnarea la moarte a fost executată asupra naturii muritoare, Oaspetele Divin, absorbind spiritul uman în propria Sa natură, a avut puterea de a-și ridica ruinele, „templul ruinat”, de a-l stăpâni și de a-l „învia”. a treia zi... A biruit moartea, dar nu

ca „fiu al lui Adam”, ci ca „Fiu al Celui Prea Înalt”, ca Domnul cerului” 23). Învierea lui Hristos nu este un act imanent transcendent, ci un act total transcendent al atotputerniciei lui Dumnezeu. Propria noastră înviere din morți se bazează pe promisiunea formală și infailibilă a Fiului lui Dumnezeu. „Uniți cu Hristos în suferința și moartea Sa, ne îndreptăm spre ziua în care Mântuitorul nostru, participând la omnipotență, va transforma trupul nostru muritor în asemănarea trupului Său glorios. Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt se vor uni în împlinirea acestei lucrări glorioase (R. 8, 11). Atotputernicia care s-a manifestat în crearea lumii și în învierea lui Hristos se va manifesta în realizarea propriei noastre învieri. Dacă miracolul creației omului are rațiunea sa de a fi, putem conta cu o rațiune și mai mare de a fi pe minunea promisă, care va da celor aleși organele glorioase ale vieții noi.

i) În timp ce, 10.8.

22) Petavel-Olliff, 1, 141-2.

23) În timp ce, 233.

24) Petavel-Olliff, 1, 195.

Învierea Generală este precedată de alte două acte ale Întrupării, chiar înainte de finalizarea ei. Prima dintre acestea ne este deja cunoscută: este amânarea morții strămoșilor după cădere, ceea ce a făcut posibil ca neamul uman să coboare din ei. Evident, această întârziere se extinde asupra întregii omeniri păcătoase, care, fiind vinovată de moarte pentru păcat, trăiește însă, deși în limitele unei vieți limitate, muritoare. Al doilea preludiu al puterii întrupării, și mai frapant, constă în însăși nemurirea sufletului de dincolo de mormânt, împotriva căreia condiționaliștii se răzvrătesc atât de insistent. Ei sunt siliți să recunoască această viață de apoi a sufletului, atât în virtutea datelor incontestabile ale revelației, cât și prin legătura dintre propriul lor sistem * 26). „Dacă vreun element al naturii noastre supraviețuiește în prima moarte, el trebuie atribuit exclusiv mântuirii, care lucrează într-un mod supranatural pentru a ne păstra ființa spirituală de la distrugere, fie pentru judecată, fie pentru răsplată”... „Promit prin Biblia să creadă, că sufletele supraviețuiesc morții... Așa se permite să-și imagineze starea: unii dorm; alții sunt absolut fără conștiință; alții gândesc, percep, îmbunătățesc; alții sunt în întristare și chiar în chinuri, alții rătăcesc pe pământ în stare de daimonie, alții sunt aruncați în prăpastie, alții au fost ținuți în iad până la prima venire a lui Hristos” 26). Viața de apoi a celor drepți are deja începutul vieții veșnice și al nemuririi. Viața păcătoșilor după moarte are ca scop: 1) stabilirea identității personale a celui care a păcătuit aici și va fi trezit la judecată; 2) pentru chinul în iad (Și Petru 2:9); 3) pentru vindecarea de răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu, când are o scuză în ignoranță, prin predicarea „duhurilor în închisoare”; 4) pentru acceptarea celei mai înalte pedepse, a celei mai solemne și înfricoșătoare: prima moarte mortifică numai trupul; a mortifica

sufletul este lăsat pentru a doua moarte. „Suferința preliminară este un plus la chin; parțial înseamnă

2a) Unii condiționişti ajung în mod constant la o negare completă la om a sufletului într-un sens diferit de cel al animalelor și se degradează cu trupul în moarte. Așa este H. Cons tabelul Hades. Duhul, după K., este o părticică a spiritului divin din suflet, care este luată odată cu moartea. Omul moare complet în moarte, iar conștiința se trezește doar în „Învierea”.

2") alb, 278-81.

27) Ibid., 281-2.

nicio pedeapsă, parțial condamnări. Lasa loc de pocainta” 28 *), acesta este un fel de purgatoriu. În general, viața de apoi nu oprește colecția specială de condiționaliști și este înțeleasă în principal ca un intermediar între moarte și înviere.

Învierea este universală, nu numai pentru cei buni, care se trezesc în învierea pântecelui, pentru viața veșnică, ci și pentru cei răi, care se trezesc în înviere, judecată, pentru moartea a doua și definitivă, spre distrugere. Recunoașterea acestui dublu rezultat, nemurirea unora și anihilarea completă a altora, este ideea principală a condiționalismului.

Condiția nemuririi nu este o „schimbare ontologică sau fizică de substanță, ci starea morală a sufletului în care Hristos s-a închipuit pe Sine și astfel este atrasă locuința Duhului Sfânt), darul harului. Pentru păcătoși, pe de altă parte, moartea a doua și anihilarea finală vin inevitabil printr-un anumit timp, mai nedeterminat, după judecată. Se ridică o întrebare generală: această distrugere este pedeapsa cu moartea sau sinuciderea? În mod ciudat, nu există o claritate completă cu privire la această întrebare fundamentală, iar judecățile individuale oscilează între aceste două posibilități. Uneori se poate crede că „a doua moarte” este o pedeapsă cu moartea, care se execută nu imediat și nu într-un timp scurt, ci pe toată durata vieții rămase - deoarece viața de muritor este cea mai calificată 30).

28) Petavel-Olliff, 11, 49.

г») Alb, 254-6.

30) În acest sens, această idee este dezvoltată de White (478-90): „Satisfacerea sau descoperirea proprietăților lui Dumnezeu este primul și ultimul scop al creației și providenței. Aceasta este filosofia sănătoasă a pedepsei, care, eliminând speranța mântuirii universale, stabilește o doctrină solemnă a răzbunării. Toți cei nepocăiți trebuie să dea un răspuns Creatorului lor în trup și suflet, iar soarta lor va fi determinată de moarte și de sentința finală. Se va tine cont de binele tuturor. Dar cel care a stăruit în neascultare nu poate spera în mijloacele de îndreptare, el va fi distrus „de tete și suflet în

Gheenă”. Dumnezeu îi va respinge pe toți copiii degenerați și înrădăcinați, fiind credincios dreptății Sale veșnice, îi va nimici. „Va veni ziua cea mare a răzbunării Sale și a răzbunării Mielului”. „Este un lucru înfricoșător să cazi în mâinile Dumnezeului celui viu” (Evr. 10:31). „Îi voi omorî copiii (Izabela) cu moartea, și toate bisericile vor înțelege că eu sunt cel ce cercetează inimile și lăunurile” (Apoc. 2, 23). „Domnul Dumnezeu este un foc mistuitor, Dumnezeu este gelos. Vă mărturisesc astăzi prin cer și pământ că veți pierde în curând pământul, > nu veți locui mult pe el, ci veți pieri” (Deut. 24, 26). „Mânia lui Dumnezeu rămâne” (Io. 3, 36) în neascultare etc. (arbitrăria tipică în citarea și interpretarea textelor).

Alții se opresc, ca să spunem așa, pe latura imanentă a morții, ca anihilare. În primul rând, însăși ideea de înviere este înmuiată pentru o nouă și definitivă „moarte a doua, căci ea include în mod neașteptat posibilitatea pocăinței și a corectării după înviere31}. În loc de justiție inexorabilă, avem aici o nevoie amară și un fel de sinucidere din partea celui încăpățânat 32).

„Universaliștii” pun întrebarea „condiționaliștilor”: „Dacă cei răi trebuie să fie în cele din urmă distruși, atunci în ce scop înțelepciunea lui Dumnezeu i-a chemat la existență? La aceasta se răspunde în sensul că Dumnezeu a dat existență unor ființe nu rele, ci capabile să aleagă binele și răul, un dar valoros, dar și periculos al libertății. „Nemurirea forțată ar lega această libertate. Este demn de iubirea divină de libertate (il est digne du libéralisme de Dieu) să nu obligeți să trăiască la nesfârșit creaturile care neagă cu încăpățânare condițiile raționale de a fi.

31) „Învierea morților poate fi explicată ca ultimul mijloc al harului”, „en vue d’épreuve”, Dumnezeu nu respinge complet o persoană care nu este încă complet necoruptă”, iar „anihilarea finală așteaptă doar cel mai mult. întărit (Petavel-Olliff,

11 204). „Diferitele expresii ale Scripturii îmi permit să cred că vor fi supuși unei noi încercări și le va fi adresată o predică specială” (ibid., 5).

32) „Acesta este un declin progresiv și irezistibil, un declin crescând al celor doi factori ai existenței umane, senzația și acțiunea” (4). „O agonie teribilă și apoi o noapte fără pauză. Acest suflet nu mai este conștient și nu reacționează. A fost, a iubit, a trăit; nu mai iubește, e moartă, nu există” (11). „Distrugerea completă a sufletului uman va fi, fără îndoială, precedată de o suferință corespunzătoare în intensitatea ei vitalității înnăscute a acelui suflet. Cele mai grele chinuri vor însoți agonia sufletului, cel mai bogat înzestrat și distrugerea celei mai mari mase de forțe vitale. În acest sens, „de la cel care a primit mai mult, se va cere mai mult” (13). „Suferința nu va reuși să-și joace rolul teribil în chinurile viitoare, dar aceasta este doar o fază preliminară. Pedeapsa cea mai mare este de a pune capăt individului doar printr-o moarte dureroasă în viața de apoi. Conform legii științifice a continuității, păcătosul

nepocăit va deveni prada unei lungi și triste nebunii. Apoi, pentru cei mai recalcitranți, va veni tăcerea îndurerată, despre care Scriptura o vorbește drept „moartea a doua". „Suntem întrebați, ce înțelegem prin anéantissement? Răspundem: o diminuare treptată a facultăților pe care egoul individual le are la dispoziție și în final stingerea acelei facultăți de bază prin care posedăm alte facultăți. „In dieser Durchdingung des ganzen Seyns vom Tode geht die Persõnlichkeit (Lc. 9, 25) im Sterben auf (apoleia); es isl nicht absolûtes Nicht-Sein, aber absolute Pas-sivitàt und Todes-unmacht und Todes-jammer (Beck) (P 16-17), nota 3).

vaniya... Posibilitatea sinuciderii, pe care Dumnezeu o lasă pentru fiecare persoană din această lume, nu există o analogie care să ne permită să înțelegem posibilitatea sinuciderii sufletului și nemurirea condiționată... Desigur, cei răi au fost nu sunt create pentru exterminare, ci însăși exterminarea lor și, indirect, creația lor originală va servi la ceva. Amintirea soartei lor finale (a cui și când?) se va ridica ca o barieră înfricoșătoare în calea abuzului de libertate într-o viață viitoare" æ). Deci, într-un mod ciudat, ultima pedeapsă a morții se dovedește a fi triumful libertății creaturii: „une immortalité absolue porterait une grave atteinte à la liberté humaine"34). „Il est au sens tragique dans lequel l'homme nanti d'une liberté véritablement sérieuse, peut être plus fort que Dieu, plus fort que son Sauveur" 3S). „Păcătosul se nimicește pe sine" 30).

4.

Condiționaliștii caută confirmarea ideilor lor în tradiția bisericească, în special în patristică. Într-un capitol special, Petavel-Olliff, în urma lui White, citează o serie de scriitori bisericești timpurii, în principal bărbați apostolici și post-apostolici, în care găsește urme ale unui condiționalism mai mult sau mai puțin definit. Acestea includ: Barnaba, Sf. Clement al Romei, Sf. Ignatie Purtatorul de Dumnezeu, Erm, Sf. Policarp, St. Iustin Filosoful, Tatian, Teofil al Antiohiei, Sf. Irineu, Clement al Alexandriei, Arnobiy, Lactantius, Sf. Athanasius Vel. {de incarnatione), Nemesius. Majoritatea acestor texte citate sunt marcate de moralismul naiv al epocii și, desigur, acești scriitori timpurii sunt străini de problematica condiționalismului, o expresie certă a cărei expresie se găsește doar la Arnobius. Când se pune problema eshatologică, observăm în biserica primară (înainte de secolul al V-lea) două curente principale, care provin în egală măsură din recunoașterea nemuririi sufletului: universalistul (cu Origen și Sf. chin", reprezentat în Occident). prin beatitudine. Augustin, în est de către anti-origenismul lui Iustinian. Recunoaştere

33) Ibid.,120-1
34) Ibid., 151.
33) Ibid., 346.
30) Ibid., 410.

Nemurirea condiționată este caracteristică iudaismului, atât ortodox în curentele influente ale Talmudului, cât și mistic, în Cabala, și filozofic la Maimonide (tot în Spinoza).

Astfel, condiționalismul este capabil să-și găsească anumite fortărețe și în tradiție. Totuși, forța sa principală - și, trebuie spus, o putere considerabilă - constă în exegetica sa, în capacitatea și dorința persistentă de a-și găsi confirmarea pentru el însuși „a Sfintei. Scripturile Vechiului și Noului Testament. În această privință, adepții săi au lucrat mult, iar argumentarea lor biblică necesită pentru sine o considerație mai atentă decât cea pe care a întâlnit-o până acum37), atât din punctul de vedere al studiului textelor, cât și al exegeza lor teologică. În acest eseu, ne limităm la minimul necesar. În primul rând, condiționaliștii fac o relatare statistică și textuală a acelor texte biblice, atât Vechiul cât și Noul Testament, care vorbesc în general despre distrugere, distrugere, moarte: în 100 de texte din Vechiul și Noul Testament se spune că păcătoșii va fi exterminat. În limba ebraică, există 50 de rădăcini de cuvinte care înseamnă distrugerea ființelor vii38 *). Petavel-Olliff a alcătuit un întreg tabel sinoptic cu diferite expresii din Biblie, ebraică, greacă, pentru expresia notion d'une destruction complète (1, 349-356), tot 546, 552)'. Pe lângă acest rezumat general,30), ambii autori oferă comparații ample dintre textele Vechiului și Noului Testament, care vorbesc despre distrugerea finală a păcătoșilor și, în general, a celor care se opun voinței lui Dumnezeu. Cele mai multe astfel de texte sunt, desigur, în Vechiul Testament, în psalmi și profeții. Totuși, chiar și o cunoaștere superficială cu ei ne convinge că, cu toată generozitatea psalmiștilor și a profeților față de aceste amenințări, de cele mai multe ori au un caracter relativ și, ca să spunem așa, figurat40) și

37) Gl at b to in cu kiy, I. s. Salmone! Doctrina creștină a nemuririi. Edinborough 1895.

i") Petavel-Olliff, 1, 105; 11, 150.

39) White face o comparație a acestor expresii, ca απόλλυμι, όλεθρος etc., în sensul lor în Platon în θ don ѣ, unde înseamnă direct distrugere, iar în LXX aceasta în Noul Testament, cu tѣm to și aici pentru a aplica exegeza folosirii cuvântului platonic (destul de arbitrar, desigur).

40) Iată câteva exemple: Ps. 7 2, 19, 27: „Iată, cei ce se întorc de la Tine pierd; Tu pierzi pe oricine se abate de la Tine”. Este. 1:28: „Dar toți apostații și păcătoșii vor pieri, și cei ce-L părăsesc pe Domnul vor fi nimiciți. mier Ps.

sunt greu de interpretat escatologic (cf.

Alb, 158-162) 41). Mult mai importante sunt textele scriitorilor Noului Testament42).

Iată o listă generală a expresiilor Noului Testament despre soarta păcătoșilor (White, 324-325).

A muri: „Dacă trăiți după trup, veți muri” (Romani 8:13).

Moartea: „Căci plata păcatului este moartea” (Romani 6:23).

Doom: „Lată este poarta și largă este calea care duce la distrugere” (Mt. 7, 13).

Soarta eternă: „vor fi pedepsiți, veșnic

29, 20. Naum. 1:15: „Sărbătorește, Iuda, sărbătoarea ta, căci cei nelegiuiți nu vor trece peste tine; el este nimicit cu totul”. (Și totuși, Isaia 28:9: „de dragul numelui Meu mi-am lepădat mânia și de dragul slavei mele m-am păzit de nimicirea răului”). În general, în psalmi și profeții, se spune o cantitate neobișnuit de mare despre distrugerea celor răi și foarte des, dacă nu întotdeauna, ele înseamnă nu atât eshatologic, cât și distrugere istorică.

41) Edward White demonstrează că nicăieri în B. 3. și în parte

Esența Ființei, nu există nicio dovadă directă a nemuririi omului, ci doar a morții compoziției sale polisilabice și că, după căderea lui Adam, omul nu a murit doar prin puterea de a prefigura viitoarea întrupare, care este medicamentul nemuririi. El dă următoarele texte referitoare la mortalitatea omului: Iov., cap. 18, 20, 21; Psaltirea: I, II, IX, XXIV, XXXVII, X, IX, XCII, CIИ, 9, C1V, CIXП; Prem. Sol. X, 24, XIII, 13, XIV, 12, XV, XXI, 16. Articolul H. W. F u 1 vad . Nemurirea condiționată (EUE Haslings, v. III). Principalele texte citate în favoarea lui IC.: Gen. 2, 16-17; 3:4, 19, 22-4; Al doilea. 30:15, 19, 20; Ps. 21, 4; 37.10.20;49.20; 73, 19-20; 92,7; 94, 23; 145,

20; etc. Sol. 8, 35-36; 11,19;12,28;24, 20; Este. 51.8; Ezek. 18, 26-32;

Mal. 4, 1-3; M³. 7, 13-19, 10,28, 13:30, 40, 48, 49, 16,26; BINE. 13, 4-5;

Io. 3, 6, 16; 5, 24, 40; 6, 33-5, 8, 51; 10, 28; 11, 25; 14, 6, 19; 15, 6; P.chm.

6, 21-3; 7, 5; 8:6, 11, 13; 1 Cor. 3, 16-17; 2 Cor. 2, 15-16; 4, 3; Fată. 6, 7-8; Phil. 3, 18-19; 1 Tim. 5, 3; 2 Tim. 1, 9 (όλεθρός αιώνιος - singura frază din H. 3.); 1 Tit. 6, 9, 19; ebr. 10, 26-39; 12, 29; Iak. 1, 15; 5, 20; 1 Pet. 1, 23; 4, 18; 2 Pet. 14; 2, 12; 3, 9; 1 Io. 3, 15; 5, 11-12; deschis

2, 7, I; 3, 5; 20, 11-15; 21, 6; 22:1, 4. Aceste locuri trebuie să dovedească că o persoană nu este nemuritoare, nemurirea este o proprietate a lui Dumnezeu (1 Tim. 6, 16), moartea în sensul literal este o consecință a căderii, iar nemurirea este un dar numai pentru cei drepți, că este condiționat. Biblia nu vorbește nicăieri despre

nemurirea sufletului. Că păcătoșii care nu se pocăiesc sunt adesea amenințați cu moartea și despre care se vorbește ca fiind distruși și că moartea înseamnă nemurirea sufletului și a trupului (824). Întreaga întrebare se concentrează în jurul înțelegerii expresiei biblice moarte.

42) Citate din N. 3. despre soarta păcătoșilor în sensul distrugerii în moarte (378 urm.): Mө. 3, 12; 5, 25; 10, 28; 16, 25; (Luca 9:25; 17:23; Io. 12:25). BINE. 9, 56; 13, 1-5; 20,18; 20, 35; Io .8, 34-6; 8, 51; 10:10, 27; I: 49, 50; D. A. 3, 22-3; 8, 20; 20, 26; R. 1, 32; 2, 6-7; 8, 13; 1 Cor.

3, 14; Fată. 6, 8; 1 Tim. 6, 9; ebr. 10, 26-31; 2 Pet. 2, 12; 1 Io. 2, 17; Jude. 5, 7; deschis 2, 7; 3, 5; 21. 8. mier. masa resp. cuvinte și expresii: 387-90.

de distrugere de pe faţa Domnului şi din slava puterii Lui” (Şi Tes. 1:9).

Corupție: „Cine trăiește în trupul său, va secera stricăciune” (Gal. 6:8). „Sunt ca niște animale mute... născute pentru a fi prinse și nimicite... în stricăciunea lor vor fi nimiciți” (2 Petru 2:12).

Exterminare: „și se va întâmpla că fiecare suflet... va fi nimicit din poporul său” (D. Ap. 3:35).

Moartea: „Și voi lovi copiii ei (Izabela) cu moartea” (Apoc. 2:23), etc.43).

În 12 locuri ale Noului Testament, locul păcătoșilor nepocăiți este numit Gheena. În o sută de locuri din Vechiul și Noul Testament, Scriptura ne învață că cei răi vor fi distruși complet. Susținătorii nemuririi condiționate adună toate textele care menționează doar moartea și viața în relația lor44). Ne mărginim la unele dintre cele mai dificile texte 45). Roma. 1, 3 2: „păgânii cunosc dreptatea (judecata) lui Dumnezeu că cei care fac asemenea (fapte) sunt vrednici de moarte”. Roma. 6:2-3-2: „Căci plata păcatului este moartea, dar darul lui Dumnezeu este viața veșnică în Hristos Isus, Domnul nostru.” Roma. 8:13: „Căci dacă trăiți în trup, veți muri; dar dacă prin Duh veți ucide faptele cărnii, veți trăi”. Fată. 6:8: „Cine seamănă în trupul său, va secera stricăciune, dar cel ce seamănă în Duhul din Duh, va secera viața veșnică.” 2 Tim. 6, 9: „poftele... cufundă oamenii în dezastru și distrugere”. ebr. 10, 26-31. „... o așteptare teribilă a judecății și furia focului, gata să devoreze adversarii”. 2 Pet. 2, 1 2: „... ei, ca niște animale mute..., născuți pentru a captura și exterminare... vor fi nimiciți în stricăciunea lor”. Jude. 5, 7: „... Sodoma și Gomora, după ce au suferit execuția focului veșnic, sunt date ca exemplu”.

(Dar acestea și texte similare, care vorbesc despre moarte și distrugere într-un sens mai mult sau mai puțin nedefinit

43) Petavel-Olliff are și o uriașă compilație de texte biblice cu conținut variat pe tema nemuririi: 1, 368-392. Desigur, într-un rezumat atât de mare, se pot întâlni cazuri de includere arbitrară a acestor sau a altor texte.

44) „De douăzeci de ori an. Pavel ne repetă că moartea este plata păcatului, la mort sans phrases” (1, 16).

45) Este interesant de observat cum fac față textelor care sunt incomode pentru condiționalism. Acesta este, fără îndoială, 1 Cor. 3:13-15: „Oricui va fi ars lucrarea, va suferi, dar el însuși va fi mântuit, dar așa, ca din foc”. White cu această ocazie propoziții (350), care nu este în text: păcătosul, dacă nu vrea să se despartă de lucrare, va arde și el.

cuvinte, se pot contrasta alte texte care vorbesc despre moarte, fără îndoială nu în sensul distrugerii: Rom. 7:10-11: „Am murit, și astfel porunca mi-a fost dată pentru viață a slujit morții, pentru că păcatul, luând prilej de la poruncă, m-a înșelat și m-a omorât cu el.” 13: „păcatul îmi provoacă moartea”. mier Fată. 2, 19; Efes. 2, 1, 5; Cant. 2, 13; Iak. 5, 20; 1 Io. 3, 14; 1 Tim. 5, 6: a murit de viu - ζώσα τέθνηκεν).

Cu toate acestea, colecționarii de texte înșiși trebuie să socotească cu existența celor care nu pot fi favorabile condiționalismului. Acestea sunt fie acele texte care vorbesc despre chinul veșnic (Mt. 25, 41, 46; Mc. 3, 29; Apoc. 14, 9-11; 19, 20; mântuirea lumii și a oamenilor (cum ar fi după White, 416). -18, următoarele texte; Io. 3, 17; 1, 29; 12, 32; Rom. 5, 15, 18; 1 Cor. 15, 18; Ef. 1, 10 Fil. 2:9-11 Col 1: 19 1 Tim 2:4-6 1 Tim 4:10 Tit 2:10 1 IO 2:2 1 Corinteni 15:22; 2 Corinteni 4:13; Apoc. 4:13). Desigur, aceste texte tulburătoare sunt supuse unei interpretări adecvate de către codicialiști.

5.

Așadar, umanitatea păcătoasă și care se opune lui Dumnezeu moare și se transformă în nimic, este uitată. Nu există, de parcă n-ar fi existat niciodată. Se uită în egală măsură în memoria lui Dumnezeu, ca și în memoria omului (ca, evident, în memoria lumii spirituale, pe care condiționalismul în teologia sa în general o uită mai mult sau mai puțin). Inviolabilă rămâne doar libertatea făpturii, care acceptă hotărârea ei de a trăi în Dumnezeu, sau de a reveni la neantul pre-creat. Rămășițele supraviețuitoare ale umanității (și nu există niciun motiv să credem că vor fi majoritatea) primesc fericirea veșnică și sunt justificarea creației. Despre partea supraviețuitoare a acesteia, se va putea spune că „Dumnezeu va fi totul în toate”. Această lume perforată și umanitatea cernută constituie scopul final al creației, este teodicea ei. Aici este desființată prezența iadului veșnic, la care este greu de aplicat textul că Dumnezeu va fi totul în toate, cu excepția sensului unui foc arzător. Aici, se pare, se dă un răspuns clar, matematic rațional problemei vieții veșnice, cu acordul Creatorului de a admite o eroare în creație, prezența numerelor goale,

precum și consimțământul omenirii la uitarea egoistă. a sinuciderilor executate. Nu se poate nega simplitatea și claritatea unor astfel de lucruri

soluții, cu toată natura sa paradoxală. Este imposibil să negați radicalismul gândirii și curajul în a pune întrebarea, care poate fi mai fructuoasă decât tăcerea timidă. Astfel, în acest caz, această erezie eshatologică, ca și alte erezii, trezește gândirea dogmatică. Cu toate acestea, trebuie să spunem că teoria nemuririi condiționate este o adevărată erezie, care include o serie întreagă de erori dogmatice și asta trebuie să arătăm acum.

Ar trebui să începem cu ceea ce este, până la urmă, cea mai puternică latură a condiționalismului, cu o analiză a argumentării sale biblico-exegetice. După cum am văzut, ei au reușit să adune un număr imens de texte biblice care vorbesc despre distrugere, distrugere și moarte. Nu se poate nega că această comparație în sine, deși toate aceste texte separat, desigur, sunt cunoscute cititorilor atenți ai Cuvântului lui Dumnezeu, face o impresie puternică și este capabilă să confuze, dacă nu să încline spre recunoașterea nemuririi condiționate sau , ceea ce este același, mortalitatea naturală a unei persoane. Totuși, această primă și, ca să spunem așa, impresie exterioară trebuie să facă loc unei înțelegeri mai atente atât a contextului, cât și a sensului specific al fiecărui text în parte. Într-adevăr, Cuvântul lui Dumnezeu nu vorbește despre un suflet nemuritor, iar această formulă filosofică nu este deloc caracteristică dogmei creștine. Acesta din urmă nu constă deloc în nemurirea sufletului, - din raport cu trupul, ci în nemurirea unei persoane care nu moare până la sfârșit nici măcar în moarte și este înviată cu trupul prin puterea lui Hristos. Înviere. În același timp, ceea ce nu este mai puțin important, Biblia nu vorbește deloc despre moartea unei persoane ca despre distrugere. În general, Biblia nu vorbește în termeni filozofici, ci în limbajul imaginilor, care de fiecare dată necesită o înțelegere specială, iar aceleași expresii pot fi cu mai multe fețe și cu multe semnificații. Prin urmare, au nevoie de exegeză, cel puțin acolo unde nu există un sens evident. Și această exegeză este într-o anumită măsură determinată de totalitatea ideilor aperceptive, sau a premiselor dogmatice, adică o tradiție care conține mărturia Bisericii despre înțelegerea Bibliei. Literalismul biblic este, de asemenea, incorect, pentru că „litera mortifică, spiritul dă viață” și adesea este imposibil. Și limbajul textelor eshatologice este cel mai puțin susceptibil de înțelegere literală, deoarece imaginea sa este viu colorată de limbajul scrisului apocaliptic, cu fantezia și sincretismul ei, după cum știe toată lumea,

care se ocupă de texte escatologice. Și, desigur, limbajul apocalipticului diferă puternic de textele paranoetice, îndemnurile spirituale ale apostolilor, care se ocupă în primul rând de idei de ordin moral. În plus, o sarcină dificilă în exegeza escatologică este

de a face distincția între diferite planuri și perspective în imaginile eshatologice, care sunt stratificate una peste alta în imaginea lanțurilor muntoase în perspectivă. Prin urmare, o interpretare literală a textelor este adesea imposibilă deloc, iar exegeza dogmatică dată de condiționaliști nu este deloc indiscutabilă și nicidecum singura posibilă. Ea este condiționată de anumite premise teologice, care trebuie evidențiate și verificate în lumina unor adevăruri mai elementare și mai generale și, odată cu aceasta, a adevărurilor dogmatice deja stabilite de Biserică.

. În special, conceptele de bază pe care le operează teoria nemuririi condiționate: viață, moarte, moarte, exterminare, distrugere etc., nu sunt, de asemenea, lipsite de ambiguitate, ci ambigue. În special, conceptul de moarte, precum și de viață, din care provine condiționalismul, nu este deloc evident. Acest lucru este deja clar din faptul că nimeni nu le-a înțeles înainte în modul în care au fost înțelese în teoria celor din urmă. Condiționalismul simplifică conceptul de viață și moarte la o simplă comparație biologică. Biologia zoologică este schița generală a acestei teologii. Viața și moartea aici sunt aceleași pentru om și animal. Omul este un animal, care se deosebește de lumea animală doar prin anumite proprietăți, nu prin ceea ce îi aparține, ci prin ceea ce îi dă Dumnezeu, și anume nemurirea condiționată. (Aceasta amintește oarecum de schema catolică: natura u donum supranaturale). I se dă mai întâi mâncând rodul pomului vieții, adică. printr-un mijloc fizic, iar apoi este restaurat prin legătura fizică a lui Dumnezeu cu omul în Dumnezeu-planeitate, căreia îi este asimilată o asemenea semnificație biologică. Li se dă „nemurirea fizică, iar cu aceasta se epuizează, astfel încât să nu fie vorba de transfigurare, îndumnezeire, slăvire a omului. Din acest punct de vedere, devine chiar de neînțeles de ce încarnarea a avut loc tocmai la om, întrucât el nu se deosebește de lumea animală, și nici la niciunul dintre animale, dacă acesta este înțeles doar ca medicament fizic al nemuririi. Și, pe de altă parte, este inexplicabil acel efect preliminar al întrupării, pe care îl are înainte de desăvârșire în păstrarea vieții.

cunoaște un om pe pământ și dincolo de mormânt. Inutil să spun că viața de apoi își pierde aici orice semnificație independentă în soarta omului și este doar o stare intermediară între moarte și înviere. Iată un decalaj semnificativ în escatologia condiționalismului.

Omul pentru el este una dintre ființele vii din această lume, având o viață relativă. În această definiție de bază, se manifestă clar absența condiționalismului în teologie, atât antropologie, cât și cosmologie, care în acest caz este una și aceeași. Omul nu este pentru el un zeu creat și nu este centrul și conducătorul lumii. Caracteristică aici este această interpretare superficială a chipului lui Dumnezeu în om. Nu se recunoaște că are o semnificație ontologică în sensul asemănării cu Dumnezeu și al implicării Divinității. Faptul că Dumnezeu l-a creat pe om în împlinirea sinodului pre-veșnic în Sfânta Treime după chipul Nostru (Gen. 1) nu este, de asemenea, suficient de apreciat și, creând pe om de pe pământ, El Însuși cu suflarea Sa, adică. din Sine, a suflat

în el „sufletul viu”, pe care condiţionaliştii îl identifică cu „sufletul viu” al animalelor. Condiționaliștii spun, pe bună dreptate, că omul nu are, ca principiu special, un suflet nemuritor, închis temporar într-un corp muritor, ca o temniță sau un caz, și în așteptarea eliberării din acesta. Aceasta este doctrina platoniciană răsăriteană. Omul are un spirit destinat unei vieți nemuritoare într-un trup, care, deși rupt în raport cu moartea prin păcat, va fi restaurat în înviere. Totuşi, condiţionaliştii trag din aceasta concluzia eronată că omul nu are deloc un principiu divin nemuritor în sine şi chiar văd în recunoaşterea lui erezia panteismului46). Cu toate acestea, avem cuvântul Revelației că Dumnezeu a suflat în om din Sine suflare de viață. Aceasta înseamnă că omul are în spiritul său principiul necreat al Dumnezeirii, care, totuși, are pentru sine pe Dumnezeul creat după chip.

<j) În mod ciudat, ei au aici un predecesor în principalul lor antagonist - Bliss. Augustin, care, ca învățătură bisericească, propune poziția că spiritul (sufletul - anima) omului a fost creat de Dumnezeu din nimic (De anima et eius origine, lib. JH-V. Migne Pair. s. I. t 44. Noli ergo credere , noli ergo dicere, noli docere, quod non de nihilo, sed de sua natura feci! animam Deus, si vis esse catbolicum (1. III. p. V., 7, col. 5, 16) devine în contradicție directă cu Biblia, care mărturisește că Dumnezeu, după ce a creat trupul omenesc din pământ, din Sine a suflat în el, sufland viață.

La postul lui47). Astfel, omul „are în sine un principiu necreat-creat, aparține eternității lumii divine48), deși primește existența personală originară doar în creația sa. La aceasta trebuie adăugat că omul, ca centru al creației, destinat să stăpânească asupra lui, are în natura sa spirituală participarea Divinei Sofia, în lume, Sofia creată, el este o lume umană, iar " bucurie" a Înțelepciunii divine "în fiii oamenilor". Prin acest om stă în centrul lumii, dar și deasupra lumii. Aparținând lumii animale, el, împreună cu ea, este și Dumnezeu prin har49). Și aici nu există nimic de speriat cu panteismul, așa cum se face adesea, în special, în acest caz. Panteismul într-un sens rău înseamnă identitatea lumii față de Dumnezeu și nu doar participarea ei la Divin. Dacă omul este conform cu Dumnezeu, atunci aceasta înseamnă că Dumnezeu este conform cu om. Bărbatul-Dumnezeu îl unește pe Dumnezeu și pe om; există bărbăția-Dumnezeu, veșnică, cerească, așa cum este și bărbăția-Dumnezeu creată. Numai pe baza acestei conformări a lui Dumnezeu și a omului poate fi înțeleasă ontologic întruparea lui Dumnezeu ca asimilarea naturii umane de către Logos , unirea într-un singur postasis a două naturi, sau două voințe, divină și umană. În cristologia condiționalismului, întruparea capătă caracterul unei absurdități ontologice: Dumnezeu percepe... natura animală a omului, neavând nicio legătură ontologică cu el. Absența antropologiei în condiționalism duce în mod necesar la absența hristologiei.

Deci, conform originii sale divine, omul aparține nemuririi naturale. „Numai Dumnezeu are nemurirea” (1 Tim. 6:16) în Sine, dar omul are nemurirea în Dumnezeu. Este imposibil să nu dai dreptate condițiilor

47) În Petavel-Olliff (1, 171) găsim următoarea definiție obscură a spiritului: L'esprit est exclusivement l'origine (!!) qui perçoit le divin, c'est 1e. sens moral et religieux, ce qu'on pourrait appeler en un seul mol spiritual iste... Dans le plan divin l'esprit de l'homme en communion vivante avec l'Esprit de Dieu devait pénétrer l'âme, et par elle reigner sur le corps et sur tous ses organes.

4S) Dimpotrivă, în condiționalism avem următoarea concluzie referitoare la imaginea lui Dumnezeu în om: Il portait en lui un fragile miroir de la divinité, le miroir est brisé, et l'homme n'est plus que l'enfant de la poudre. Tiré de la terre, le premier homme n'était que poussière, dit l'apôtre (ibid., 164). -

49) Pentru dezvoltarea tuturor acestor gânduri, vezi Agn lui Dumnezeu.

raționaliștilor în critica lor față de dovezile raționale ale nemuririi sufletului, începând cu Theedonul lui Platon (care a fost făcut de Kant)50), căci nemurirea este cu adevărat inerentă numai lui Dumnezeu, dar și celui care este părtaș lui Dumnezeu. , ca un bărbat51).

Acest concept antinomic paradoxal al chipului viu al lui Dumnezeu, ca Dumnezeu creat, caracterizează tocmai omul. Ca creație, o persoană trebuie să îndeplinească sarcina care este investită în el prin participarea sa la Dumnezeu și, în acest sens, necrearea, care este puterea nemuririi. Această neautosuficiență în creația sa de la început este o nemurire potențială care începe cu posse non mori. Această nemurire reală ca urmare a căderii este încălcată de moarte, deși nu absolută, ci doar relativă, dar este restaurată în învierea lui Hristos deja ca un non posse inori, ca o forță pozitivă a nemuririi. Este dat de Dumnezeu-omul. dar putea fi acceptat de o persoană ca fiind conform cu ea.

Plinătatea imaginii lui Dumnezeu în om este o persoană care trăiește în propria sa natură, participând la Sofia creată, inclusă în lume, la plinătatea creației. Personalitatea, înțeleasă în această plinătate a vieții, este ens realissimum în creație. Plenitudinea chipului lui Dumnezeu în om, care este înrădăcinată în personalitate, trece dincolo de personalitate, ca monada, în poliunitatea întregii omeniri. Se poate spune că chipul lui Dumnezeu în plinătatea sa nu aparține nici măcar omului în individualitatea sa, ci omenirii în catolicitatea sa, în dragoste, după chipul trinității consubstanțiale a lui Dumnezeu.

Este această comuniune primordială cu Dumnezeu, care îl face necreat și creat și conține puterea nemuririi, în supratemporalitatea sau eternitatea personalității umane, a cărei conștiință îi este dată într-un act direct.

50) Mier. eseu de prof. S. N. Trubetskoy: Nemurirea sufletului. Opere, vol. III (Întrebări de fil. și psihologie, nr. 63, 70, 71, 72).

51) Comuniunea cu Dumnezeu nu aparține numai omului, ci și lumii îngerești. Condiționalismul se caracterizează printr-o lipsă de atenție

față de ayagetologia (care există pentru ea doar ca satanologie). Altfel, el ar trebui să se confrunte cu problema nemuririi naturale a îngerilor, tocmai din cauza participării lor la Dumnezeu, în care îngerii nu diferă de oameni. Problema angelologiei ar trebui să conducă în mod necesar la o revizuire a doctrinei nemuririi omului. Îngerii sunt inerenți chipului lui Dumnezeu, ca și omului. În raport cu comuniunea spiritului său cu Dumnezeu, omul nu se deosebește de îngeri, fiind diferit de aceștia prin aceea că, având un trup, se implică în lume ca centru și stăpân al acesteia.

conștiința de sine: eu sunt eu. În această calitate, eu, îmi aparțin, mă bazez pe mine, deși împreună cu asta, ca eu creat, îmi sunt dăruit. Și acesta nu este panteism, ci este, desigur, panteism, mărturisit de apostol: „căci totul vine de la El, la El și la El” (R. 11, 36).

(Se încheie în numărul următor)

protopop S. Bulgakov.

Vara 1935.

Munca, creativitate si libertate

Capitolul I

1.

Oricât de critic este cineva cu privire la socialism, nu poate să nu-i vedem măcar unul dintre meritele.

Socialismul a legat problema sărăciei cu problema sclaviei. Dar principalul rău al acestei captivități constă, desigur, nu în inegalitatea proprietății, nu în vânzarea forței de muncă, care este adesea neprofitabilă și nu în munca în sine, ci în faptul că domeniul activității creatoare se restrânge tot mai mult și mai mult pentru majoritatea oamenilor și din ce în ce mai puțin veselă, din ce în ce mai puțin munca lor devine creativă.

Se poate vedea o cale de ieșire din această situație doar realizând că problema libertății este inseparabilă de problema valorii și problema timpului.

2.

Doar o experiență valoroasă, sau o experiență cu adevărat valoroasă, dă libertate, și asta pentru că în elementul cu adevărat valoros al mijloacelor este deja absent, sau a fost transformat.

Depășirea mijloacelor este, tocmai, eliberare, pentru că a servi ceva ca mijloc înseamnă a fi sclav. Dar timpul (cel puțin sub un anumit aspect) este tocmai mediul pur și doar printr-un act creativ poate fi depășit și deveni depozitarul valorilor.

Dar timpul, ca mijloc pur, și timpul, ca formă goală, neplină (de vreme ce această ficțiune este atrasă de imaginația noastră), ne apare ca fără

durată semnificativă, ca plictiseala și, în cele din urmă, ca privarea de orice libertate.

Plictiseala absolută și captivitatea absolută sunt, în extremă, probabil identice.

3.

Numai în creativitate timpul este depășit și libertatea câștigată. Creativitatea este cunoașterea sau contemplarea a ceva valoros și apoi amprentarea lui.

Altfel, putem spune că creativitatea este experiența valorilor, sau realizarea lor. La baza oricărei creativități există întotdeauna un moment de cunoaștere și contemplare, pentru că numai Dumnezeu poate crea lucruri cu adevărat noi, dar totul nou în creativitatea umană i se dezvăluie numai lui.

Cu cât valoarea este mai mare, cu atât este mai puțin elementul de mijloace din ea și cu atât este mai puțin înlocuibil.

Și în ceea ce privește timpul, cu cât trăim mai valoros, cu atât observăm mai puțin timpul și cu atât dorim mai mult să-l încetinim sau să-l oprim.

În limita celor mai înalte valori, cerem eternitatea și le creăm într-adevăr o aparență a ei în memoria noastră personală și în memoria succesivă a generațiilor.

4.

Dar imaginea eternității este creată într-un proces cu adevărat creativ într-un alt mod. Așa cum, de exemplu, este bine arătat de profesorul Lossky, eternitatea nu trebuie să fie neapărat de conceput ca absența completă a timpului (mai precis, ca imobilitate), ci poate fi concepută ca absența timpului nostru prost, adică ca absenţa timpului trecut în care totul se prăbuşeşte. În „timpul eternității” ideal, noul, apărând continuu, nu zboară în trecut, ci rămâne în întregime în prezent. În aceste condiții, se poate bucura simultan, de exemplu, de prima frunză a unei plante, de florile și fructele acesteia.

Pe tărâmul unui astfel de timp, nu este nevoie să oprești momentele, pentru că ele se opresc singure, fără a interfera cu apariția altora

noi. Altfel, acest „timp al eternității” poate fi definit și ca o stare de memorie absolută sau eternă.

Este posibil atunci când obiectul său este ceva absolut valoros, demn de atenție absolută și, în cele din urmă, iubire perfectă.

Memoria veșnică presupune iubire veșnică.

5.

Oricum ar părea: minunatul „timp al eternității” (sau eternitatea) descris mai sus este fantastic, el, într-o anumită măsură, există și acum, și anume, în procesul creativ, i.e. atunci când ceva de valoare este experimentat.

În muzică, de exemplu: începutul nu numai al unei melodii, ci chiar al unei lucrări, nu este doar amintit vag, ci este prezent în fiecare sunet nou (instantaneu), iar dacă nu ar fi prezent, atunci nu ar exista muzică.

O astfel de victorie în timp este posibilă numai dacă există un sens sau o imagine comună în toate momentele.

Fără ele, un film creativ, parcă, este sfâșiat.

Atomii împrăștiați ai vederii se declanșează apoi pentru a muri imediat.

Dar tocmai în această fulgerare plictisitoare mortală se realizează puterea ucigașă a timpului.

Și cu cât fragmentarea este mai mare, cu atât această violență va fi mai împovărătoare.

Doar creativitatea, doar percepția sensului ne deschide ușile eternității și libertății. Eternitatea este tărâmul semnificațiilor, timpul este tărâmul nonsensului.

6.

O astfel de pâlpâire de momente lipsite de sens, fracționale este orice muncă necreativă, în special munca mecanică și munca mecanismelor în sine. Aici toate verigile operei (lovituri de mașini) sunt, parcă, identice, închise în sine și nu se află în nicio relație semantică cu alte legături din serie.

Nu există melodie în munca mecanică.

Există doar, dezvăluind puterea timpului, relația de succesiune simplă.

Semnificația poate fi dezvăluită cel mai adesea doar la trecerea la următoarea etapă a muncii. Dar, cu o diviziune tot mai mare a muncii,

de obicei un alt muncitor este cel care face acest nou pas. Prin urmare, fiecare lucrător în parte nu are adesea posibilitatea, nici măcar pasiv, de a contempla sensul muncii sale.

7.

Iată un astfel de fel de muncă, munca ruptă din contemplarea oricărei imagini semantice, munca este necreativă

și este predominant acea robie care stă la baza așa-zisei chestiuni sociale.

Există multe motive pentru această nedorință. Unele dintre ele se regăsesc într-adevăr în distribuția nedreaptă a proprietății, precum și în dezvoltarea spontană a tehnologiei, dar una dintre cauzele principale este îmbolnăvirea viziunii asupra lumii a celor care ar putea corecta orice, perversia dureroasă a idealurilor sociale.

8.

În special, există o adorare conștientă sau inconștientă a mijloacelor în loc de valori în rândul celor mai moderni europeni.

Recunoașterea puterii nelimitate a timpului asupra sinelui este deosebit de puternică în sancționarea oricărei sclavii.

Această putere este recunoscută de toți cei care cred că timpul nu numai că există, ci trebuie să fie și nu poate fi altceva decât un mijloc.

Această credință se mulțumește adesea cu formula cinică „timpul este bani”. La urma urmei, banii sunt un mijloc tipic. În cele din urmă, acest lucru duce la recunoașterea faptului că și viața ar trebui să fie întotdeauna doar un mijloc și nu ar trebui să aibă nici sens, nici valoare.

Capitolul II.

1.

Cea mai înaltă creativitate, care învinge puterea timpului cel mai complet și oferă cea mai mare libertate, este creativitatea religioasă sau viața spirituală.

Această creativitate, în limita ei (la urma urmei, este vorba despre îndumnezeirea omului) înlătură orice distincție între scop și mijloace, timp și eternitate, robie și libertate.

Dar chiar și pe căile până la limită oferă deja depășirea maximă, mai exact, transformarea mijloacelor și libertatea de puterea timpului.

2.

Este paradoxal că, în ciuda transferului realizărilor finale complet dincolo de limitele acestei vieți, pentru creștini timpul își pierde caracterul de mijloace și devine un recipient prețios al eternității.

Pentru un creștin, până la urmă, valorile sunt realizate și trebuie realizate nu în viitorul îndepărtat, utopic, ci mai întâi în timpul prezent însuși, în fiecare moment dat.

Creștinismul iese direct din prezent în domeniul valorilor, în eternitate. Aceasta este o cale verticală. Așa este calea întregii creativități adevărate, calea libertății.

Calea opusă, calea orizontală, se întinde în căutarea valorilor în infinitul viitorului.

3.

În fiecare secundă un creștin trebuie să creeze în sine un templu al lui Dumnezeu, transformând totul într-un mijloc al acestei construcții.

Dar aici se rezolvă paradoxul: un mijloc încetează să mai fie așa atunci când servește unei valori ridicate și chiar mai absolute. În acest caz, un mijloc temporar și, prin urmare, perisabil este el însuși transformat într-o valoare, ca și cum ar înviere în incoruptibilitate.

Același lucru se poate spune astfel: înălțimea valorii este invers proporțională cu distanța (diferența) dintre capăt și mijloc.

Într-adevăr: lupta pentru Dumnezeu este deja, parțial, viață în Dumnezeu, căutarea adevăratei căi este deja adevărata cale. Nu degeaba se spune: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”.

În comunism, de exemplu, este exact opusul - calea nu seamănă deloc cu scopul, de exemplu, dictatura proletariatului către o societate fără clase.

4.

Deși creativitatea religioasă, al cărei scop este dobândirea Duhului lui Dumnezeu, este obligatorie și accesibilă tuturor, calea cea mai directă a acestei creativități, calea muncii interioare excepționale, calea rugăciunii neîntrerupte și a ascezei, calea monahală. nu poate fi calea tuturor.

Pentru majoritatea, în ciuda faptului că fără rugăciune și oarecare asceză este imposibil să reușești ceva de valoare, cea mai înaltă creativitate spirituală poate fi dezvăluită prin creativitate, parcă mediocră, prin realizarea valorilor private, prin creativitate culturală, în raport cu cel mai înalt, parcă aplicat.

5.

Se pot schița două tipuri de evaluare a creativității culturale, și anume, este posibil să se evalueze acest tip de ea și creație.

proprietatea unei persoane date, concrete. Este clar că cu cât o valoare mai mare poate realiza un anumit tip de creativitate, cu atât ar trebui apreciată mai mare și este clar că un tip mai mare de creativitate va fi mai capabil să depășească timpul și sclavia.

Din acest punct de vedere, de exemplu, știința și arta aparțin pe bună dreptate zonelor înalte ale creativității, fie și doar pentru că valorile realizate în ele - adevărul și frumusețea sunt calitățile Unului și Eternului.

Capitolul III.

1.

Pentru a evalua creativitatea unui individ, autenticitatea vocației ar trebui să fie de cea mai mare importanță. În afara ei, apar falsificarea voluntară sau involuntară, mistificarea și înșelăciunea.

Un mistificator este, de exemplu, nu doar un paramedic care se preface a fi medic, ci și un poet devenit contabil din necesitate și un contabil care se imaginează dintr-o dată poet.

Doar cu maximul de vocație, sau dragoste pentru cauză (și nu pentru glorie și postură), prin intermediul creativității private, se realizează cea mai înaltă lucrare a omului, creativitatea vieții și personalității sale, transformându-le într-un instrument de Dumnezeul cel viu.

2.

Dar cum să ghicesc chemarea? Este imposibil să răspundem la această întrebare într-un mod cu totul rațional, întrucât vocația însăși, ca dar al lui Dumnezeu, este supra-rațională. Prezența unei vocații, care este capacitatea de a fi inspirat, de a primi revelație într-un anumit tip de activitate, nu poate fi judecată decât după cunoștințele interioare.

Cuvintele lui Pușkin: „Tu ești cel mai înalt judecător al tău” sunt aplicabile nu numai momentelor individuale și fructelor vocației.

Dar aceasta este adevărată pentru o chemare adevărată, dar o chemare falsă poate înșela, pentru că „Satana însuși poate lua forma unui înger de lumină”.

3.

Întrebarea principală este problema limitelor vocației, cu alte cuvinte, întrebarea în ce domenii de activitate este posibilă.

Aceasta este o problemă fundamentală pentru bunăstarea atât a individului, cât și a societății.

De exemplu: este aproape o axiomă pentru toată lumea că știința și arta necesită o vocație și sunt astfel justificate, dar nu este jignitor ca o persoană să vorbească despre vocația de curățător de canalizare, sau chiar de lustruitor de pantofi?

Unde sunt limitele apelului?

Este necesar să încercați să le găsiți.

Dacă creativitatea este calea către libertate, atunci toată lumea ar trebui să aibă dreptul la această libertate.

Dacă, de exemplu, s-a dovedit că o vocație, adică creativitatea reală și, în consecință, libertatea, nu poate fi decât în cântat la vioară, atunci fiecare ar trebui să aibă posibilitatea de a căuta această vocație în sine și, dacă o astfel de vocație este găsit, apoi să-și dea seama.

4.

Dar să presupunem că într-un plan ideal, poate utopic, imaginea ar fi următoarea.

Numărul de compozitori, filozofi, poeți, oameni de știință, artiști va crește foarte mult. Mijlocul (creatori de valori economice, lucrători ai meșteșugurilor artistice, creatori de drepturi, ingineri) va crește enorm și se va apropia mai mult de reprezentanții primului grup.

Ultimul grup (oameni cu muncă grea, mecanică și în general necreativă) va dispărea cu totul, și tocmai pentru că primele două grupuri de oameni vor suporta munca necreativă, sub forma unei îndatoriri. În cazul dezvoltării pacifismului, înlocuirea serviciului militar cu serviciul de muncă poate fi realizată cu ușurință.

În orice caz, cu cât mai mulți oameni vor avea ocazia să-și găsească și să-și împlinească vocația, cu atât se va realiza mai deplin libertatea și cu atât procesul modern nu numai de barbarizare, ci și de bestializare directă a maselor se va opri mai repede.

5.

Nu trebuie uitat, până la urmă, că încărcăturile creative care trebuie să fie în fiecare persoană, dacă nu își pot găsi o aplicație firească în activitatea de vocație,

se transformă în energie distructivă. Nu trebuie să uităm că orice sublimare este creativitate, iar în afara creativității nicio sublimare nu este posibilă.

Dacă conștiința se răzvrătește împotriva violenței împotriva vieții naturale a unei persoane, atunci nu se poate să nu dorească încetarea violenței împotriva naturii sale spirituale. Imposibilitatea de a alege activități în funcție de vocația cuiva, abținerea forțată de la astfel de activități este castrare spirituală. Pentru un adult care și-a realizat deja vocația, o astfel de castrare a inspirației sale este de-a dreptul o tortură. Dar violența rămâne chiar și atunci când este făcută imperceptibil, treptat, din copilărie.

Omul este creat după imaginea Creatorului, prin urmare abilitățile creative ar trebui păstrate și hrănite în primul rând.

Da, este imposibil să-i ucizi, dar dacă le închizi calea directă, ei vor căuta o ieșire ilegală, explodând și subminând viața unor oameni individuali, apoi viața unei întregi societăți și chiar a unei întregi națiuni.

b.

Găsirea unei vocații la un tânăr, obișnuirea lui cu munca creativă și protejarea lui de travaliul prematur care nu corespunde vocației sale, este una dintre sarcinile principale.

Inutil să spun că este și mai important să punem bazele unei viziuni creștine sănătoase asupra lumii.

Dar asta nu este tot.

Majoritatea oamenilor sunt chemați, probabil, în principal la creativitatea în domeniul economic, iar problema libertății pentru ei se reduce la întrebarea condițiilor în care creativitatea economică este posibilă. Problema proprietății joacă un rol important aici.

Dar înainte de a căuta soluții la aceste întrebări, ar trebui să clarificăm trăsăturile creativității economice și, în treacăt, să luăm în considerare problema jocului, deoarece jocul, pe de o parte, este un element al creativității, iar pe de altă parte, este un rău. rival și parodie, ducând o persoană la o robie mai proastă.

Capitolul IV.

1.

Dacă activitatea umană ar fi împărțită doar în muncă creativă, plină de har și fără bucurie, nu ar fi dificil să faci alegerea ta.

Dar realitatea nu este așa. Pe de o parte, există scântei de bucurie creativă chiar și în cea mai grea muncă, pe de altă parte, cea mai inspirată creativitate este asociată cu munca reală. În sfârșit, există domenii care nu sunt nici creativitate, nici muncă și despre care nu este ușor de spus dacă aparțin lumii mijloacelor sau valorilor.

Aceste zone aparțin, printre diversele manifestări ale activității umane, lumea mare și complexă a jocului.

2.

Este imposibil să nu ne oprim aici asupra problemei jocului. Pe de o parte, elementele jocului sunt incluse în toată creativitatea, pe de altă parte, jocul este inamicul realității reale și al adevăratei valori și, prin urmare, un rival periculos al activității creative.

Acesta din urmă este deosebit de pronunțat în epoca noastră.

În mintea majorității europenilor moderni, viața, fără îndoială, este prezentată fie ca o muncă fără bucurie, fie ca divertisment - un joc. Cinematografie (aceasta este încă, poate, artă), dans, sport, cărți - asta este ceea ce este plin de petrecere a timpului liber pentru majoritatea și acesta este un vis. Dar, ce este mai rău, prea mult care nu este un joc se transformă într-un joc și, în sfârșit, jocul, și nu creativitatea, este acum, în mare măsură, determinat de viața economică (economia mondială).

Deci, ce este jocul și în ce sens are demnitate și când nu o poate avea?

3.

Într-un creativ, mai precis, în sens estetic, credem că numim o formă de frumos, o imagine artistică, un joc, atunci când, de exemplu, vorbim despre jocul culorilor sau al sunetelor. Chiar cuvântul „imagine” arată că el portretizează ceva, joacă ca un actor. Dar adevăratul obiect al contemplației, și într-adevăr al cunoașterii în general, nu este o imagine, nu o formă, nu acest joc, ci ceva ascuns în ele și în spatele lor, complet inadecvat pentru ei.

Când se vorbește despre cunoaștere ca fiind legătura dintre un subiect și un obiect, când filozofii moderni au început să vorbească despre căsătoria cunoașterii, aceste cuvinte trebuie să se refere la ceea ce se ascunde în spatele formei sau imaginii. Contemplă spiritul și contemplă spiritualul...

4.

Dar, deja în limitele contemplației artistice, jocul imaginii, jocul frumuseții divine (jeu divin al lui Scriabin) poate deveni joc într-un sens diferit și rău.

Contemplarea estetică se poate transforma în estetism, admirația reverentă în „pofta ochilor”.

La fel, sațietatea se transformă în lăcomie, pasiunea în voluptate și desfrânare.

Faptul este că, la fel ca și dorința, chiar și posesiunea poate fi altruistă și egoistă.

Poți contempla, uitând de tine însuți și poți contempla, încercând să-ți mulțumești sinele îngust. O persoană poate, într-o încântare dezinteresată, să spună momentului „oprește-te” și se poate, răsfățându-se, să încerce să umple timpul, sacrificându-i totul, transformând totul într-un joc.

Dar suprasensibilul, eternul, ascuns în spatele formei, aleargă și dispare atunci când vor să o țină artificial în timp, să o facă subiectul unui joc.

Tot ce rămâne pentru joacă este joacă, o formă fără suflet, un model gol, un arabesc, o păpuşă, poate un cadavru.

Dar o astfel de frumusețe formală, goală, este periculoasă.

Alte spirite, de exemplu, spiritele voluptuozității, locuiesc în forma devastată și prin aceasta dobândesc putere asupra persoanei. De aici începe ambiguitatea frumuseții, care l-a chinuit atât de mult pe Dostoievski.

5.

Pericolul deosebit al jocului constă în faptul că, chiar și după ce a fost rupt de creativitate, din exterior păstrează o aparență de activitate creativă. În ea, mijloacele și scopul par să se contopească.

Dar asemănarea este evidentă. În creativitate, se învață ceva nou. Jocul nu știe și nu creează nimic, ci doar combină.

Jocul este un cerc vicios, iar combinațiile sale sunt doar variații cantitative.

Scopul creativității este valoarea, în timp ce în joc scopul în sine este doar un mijloc, un mijloc de a umple timpul.

În contemplația creativă se vede o anumită viață în spatele formei, în spatele obiectului se simte, parcă, un alt subiect „tu”, în joc totul devine doar un obiect.

A te juca cu un altar înseamnă a nu iubi, la limită - a ucide.

A te juca cu un altar înseamnă a ucide sentimentul sfințeniei, care

escrocherie. Jocul poartă în sine sământa profanării, în cele din urmă a inexistenței.

Iar dorința de a transforma viața într-un joc este o încercare de a întoarce paradisul fără cruce.

6.

Jocul este divertisment, deoarece munca necreativă (munca pură) aparține lumii mijloacelor, utilităților, valorilor mai scăzute și doar ca atare este justificată. Această justificare și locul lor de drept, jocul și munca se pot regăsi în limitele creativității, ca element al ei și slujind-o, creând, de exemplu, condițiile necesare creativității, cum ar fi mijloacele materiale (munca) și recreerea (jocul).

7.

În lucrările mecanice, chiar dacă este inclusă într-un întreg care are valoare, este greu de prins strălucirea acestuia din urmă.

În astfel de cazuri, pentru a menține o aparență de inspirație creativă, o persoană recurge adesea la iluzie, transformând munca într-un joc, adesea într-un sport. numărarea loviturilor, a stabilit recorduri1).

Se pare că în zonele de muncă, unde scopul creativ este fie pal, fie îndepărtat, nu este dăunător nici măcar să cultivăm artificial acest gen de joc. Dar totuși, un astfel de joc este un surogat pentru creativitate și, prin urmare, un paliativ.

Recurgerea constantă la un astfel de surogat este un simptom de mare sclavie. Singurul patos al bolșevicilor, de exemplu, devine patosul luptei, chiar al războiului (a se vedea despre aceasta excelentul articol al lui G. P. Fedotov „Adevărul învinșilor”).

Acest lucru este evidențiat și de terminologia bolșevică, precum: „în ordinea șocului”, „pe frontul cartofului” etc.

Acest lucru dezvăluie un fel de joc, dar jocul nu este deloc copilăresc sau inocent.

8.

În ceea ce privește jocul, nu se poate decât să remarcă că situația modernă nu este normală, când libertatea personală

1) Peer Gynt Ibsen are ceva asemănător.

Da, este conceput aproape doar sub formă de agrement, în spatele căruia se ascunde cel mai adesea jocul.

Viața majorității europenilor este din ce în ce mai împărțită în două jumătăți: muncă fără bucurie - petrecere a timpului liber, fără rezultate. Nu numai zilele sunt împărțite în două părți, nu numai viața unei persoane, când va reuși la bătrânețe, ci de multe ori persoana însăși.

Acesta din urmă este uneori ca o personalitate divizată.

Se întâmplă că în timpul liber o persoană evită chiar să se întâlnească cu colegii de muncă.

Aversiunea față de munca constantă le este transferată.

Pentru oamenii cu muncă creativ iluminată, timpul liber diferă adesea puțin de orele de muncă și chiar distracția și recreerea sunt de natură creativă.

Pentru astfel de oameni, complicii muncii lor creative sunt adesea atragatori din punct de vedere spiritual.

9.

Având în vedere ceea ce s-a spus despre joc, nu este de prisos să subliniem că prin libertatea dobândită în creativitate, aici nu înțelegem ușurința utopică a vieții, ci tocmai creativitatea, adică creativitatea. munca creativa.

În condițiile existenței pământești, această lucrare, sau cale, va rămâne întotdeauna jertfă, cruce, dar nu mai puțin semnificativă și frumoasă.

Această cale este la fel de departe de idila mic-burgheză naivă, dar deloc întotdeauna nevinovată, și de idealul de coșmar al furnicarului muncitoresc. Ultimul ideal a fost capitularea finală, pentru totdeauna, înaintea captivității, renunțarea la libertate și la paradis, chiar și la cel mai rău paradis pământesc. În locul unui „salt în tărâmul libertății” (în rai), a apărut deodată un salt ireversibil în tărâmul plictiselii și sclaviei eterne, în iad1).

Capitolul V

_ 1.

Activitatea economică este și activitate creativă, dar are propriile sale caracteristici.

În primul rând, elementul muncii, mai precis, severitatea muncii, blestemul pentru păcatul originar, joacă adesea un rol dominant în ea.

În al doilea rând, momentul creativ este, de asemenea, deosebit și

Tot ceea ce s-a spus despre joc se aplică în primul rând jocurilor, ca recreere și distracție, dar jocului, ca principiu și ideal.

și anume, valorile avute în vedere în activitatea economică și imaginile acestora.

În fine, a treia trăsătură a acestei activități este legătura ei puternică cu nevoile organice ale omului, cu alte cuvinte, o anumită necesitate economică.

2.

187

Faptul că managementul este muncă prin excelență, că blestemul biblic se simte mai puternic în ea, sudoarea feței, desigur, nu înseamnă că nu se poate tinde spre transformarea creativă a acestui gen de activitate.

Pentru creștini, chiar și cel mai biblic blestem, cred, are un alt sens decât pentru oamenii Vechiului Testament.

A lucra pentru pâinea pământească înseamnă acum și a purta crucea pentru pâinea cerească. În aceasta, ni s-a dat deja mai mult decât uşurare. Dar acceptarea muncii, ca cruce, nu este doar un punct general de plecare care ne determină calea către o libertate spirituală superioară, ci și cheia oricărei transformări și ușuriri speciale a muncii.

După cum sa spus mai sus, nu există creativitate pe pământ fără muncă și sacrificiu; fără ele, este posibil doar un joc aparent eliberator, dar în realitate înrobitor.

3.

Momentul creativ care luminează munca economică, pe lângă acceptarea religioasă indicată a crucii și a altor scopuri religioase (servirea aproapelui), este și contemplarea imaginilor de o frumusețe economică deosebită și realizarea lor.

Productivitatea naturii, abundența darurilor ei și puterea titanică a omului, puterea lui regală asupra naturii - aceasta este ceea ce se ascunde probabil în spatele acestor imagini de frumusețe economică, fie că este un câmp plin cu aur, fie că este bine- cutii pliate cu orice bunuri, sau chiar doar bilanțul venituri-cheltuieli consolidat cu succes.

Prototipul activității economice poate fi considerat condiționat grădinărit, grădinărit, activitatea la care a fost chemată o persoană înainte de toamnă.

Păstrarea, înmulțirea și creșterea fiecărei făpturi pentru slava lui Dumnezeu – aceasta a fost sarcina acestui „conducere”. Dacă în domeniul estetic este contemplat (frumos

că), probabil, este viața însăși, sau mai bine zis principiul vieții (și secretul ei), în domeniul economic, în principal este contemplată o singură calitate a vieții și anume creșterea, înmulțirea ei, abundența, de multe ori chiar doar cantitatea. Cu alte cuvinte, ceea ce este contemplat este mai degrabă o potență, un mijloc, decât o valoare.

Prin urmare, frumusețea dezvăluită în imaginile economice este, parcă, frumusețe de ordin inferior.

4.

După cădere, când moartea a intrat în lume, sarcinile managementului au devenit cele mai protectoare.

Lupta pentru viață prin nutriție și reproducere este ceea ce motivează economia astăzi.

Acum este inevitabil crud și greu, dar imaginile unei grădini înfloritoare nu s-au estompat complet.

5.

Dar ceea ce s-a spus nu trebuie să fie înțeles ca un sfat pentru a transforma activitatea economică în distracție estetică.

Întrucât activitatea economică gravitează mai mult spre lumea mijloacelor decât spre lumea valorilor, chiar în momentul ei estetic, pentru a transforma această activitate, desigur, nu se poate limita la o simplă avansare a acestui moment estetic. El însuși, până la urmă, are nevoie de o anumită transformare, de o anumită sublimare.

Activitatea economică poate fi asemănată cu arta aplicată, care își găsește justificarea finală într-un scop care nu îi este destinat.

Este sublimată în principal, atât prin cel mai bun serviciu adus acestui scop, care nu este propriu, cât și prin înălțarea sa.

Deci, semnificația muncii unui dulgher, chiar și a unui scaun, depinde dacă este convenabil și ce scop servește.

La fel, în economie, latura estetică învinge atunci când este legată de necesitatea economică, iar aceasta din urmă capătă o semnificație nobilă atunci când este subordonată necesității spirituale.

Ustensilele sărace, dacă corespund scopului lor, se pot dovedi a fi mai frumoase decât ustensilele de lux. Și dacă, de altfel, iubirea o folosește, atunci ea poate străluci cu acea lumină specială, care este vizibilă doar privirii spirituale.

6.

În cele din urmă, trebuie avut în vedere că tocmai necesitatea este cea care protejează adesea și trebuie să protejeze creativitatea economică de a o transforma într-un joc. Nu dorința, sau nevoia exagerată, ci un fel de joc, este tocmai acel interes propriu care distorsionează activitatea economică.

Că așa este, arată unul dintre tipurile acestui interes propriu - zgârcenia.

Un cavaler avar, de exemplu, nu se descurcă, ci joacă. Joacă și speculatorul.

Un joc similar de interes propriu (care a fost menționat mai sus) poate distorsiona orice altă activitate. Așadar, artistul (când estetica este înlocuită de estetism) creează imagini de frumusețe formală, suferind de rafinament și bibelouri.

Astfel, morala se poate transforma în regorism fariseic, chiar în chicane etc. Înlocuirea jocului cu creativitatea nu numai că nu dă libertate celui care face această substituție, ci creează și sărăcie și robie în jur.

Nici cavalerul zgârcit, nici Salieri, de exemplu, nu au fost fericiți și au semănat durere.

Dar este puțin probabil ca mulți artiști moderni să fie fericiți, care au înlocuit creativitatea cu o combinație de forme goale (Weidle, Makovsky și alții au scris frumos despre criza artei). Este puțin probabil ca mulți magnați moderni ai industriei și finanțelor, care uneori creează întreprinderi monstruoase, să fie și ei fericiți, indiferent de nevoile și cererea altcuiva1).

7.

Care sunt consecințele unui astfel de joc financiar și industrial pentru societate, arată criza economică actuală. Despre acest gen de joc, ca fiind cauza crizei, Lucien Romìer a scris frumos.

Numind epoca noastră neo-capitalism, Romier consideră că se caracterizează printr-o schimbare a relației dintre credit și producție. Înainte ca creditul (băncile) servea producției, acum producția servește creditului.

Instituțiile de credit trebuie să se plaseze undeva

Chiar și fără a lua punctul de vedere al materialismului economic, este imposibil să nu vedem legătura dintre arta contemporană și industrie și analogia în crizele lor.

hrănite, să se joace cu ceva, iar acum se creează întreprinderi fantastice pentru producerea de produse adesea fantastice, a căror vânzare este posibilă doar cu ajutorul depășirii spațiilor gigantice,

cu o dezvoltare monstruoasă a vehiculelor și a reclamei. Cu o asemenea relație între credit și producție, aceasta din urmă este organizată cu aceleași scopuri și aceleași metode ca și cursele de cai, ruleta și tot felul de tombole.

Desigur, aceasta nu este creativitate, ci un joc.

8.

Răzbunarea pentru un astfel de joc este inevitabilă, fie și numai pentru că nu se poate crea cu impunitate o mulțime de lucruri inutile în detrimentul celor necesare.

Articolele publicitare, de exemplu, de obicei nu au utilitate directă și sunt în același timp mostre de prost gust.

Producția lor este similară cu producția de obuze în timpul războiului. În loc de publicitate irosită și fără gust pe Turnul Eiffel, Citroën ar putea. de exemplu, pentru a organiza o distribuție în masă, gratuită, de biciclete către oamenii săraci.

9.

La toate acestea se obiectează de obicei că nu trebuie să condamnăm, ci să le mulțumim celor care oferă muncă, oricât de lipsită de sens.

Obiectivele acestui articol nu includ problemele economice ca atare, prin urmare un răspuns exhaustiv este imposibil aici, dar nu poate fi ignorat că aceleași cuvinte despre furnizarea de muncă justifică nu numai înarmarea popoarelor, ci și cuceririle, și uneori chiar prostituția.

Se pare că dragostea adevărată, preocuparea pentru nevoile reale ale unei persoane nu vor sta degeaba și că adevărata criză se explică, în orice caz, nu prin faptul că nu mai există o afacere reală pentru o persoană.

În fine, pare indubitabil, și acesta este principalul lucru, că nebunia, neluminozitatea muncii, despre care vorbim aici, se dezvoltă mai ales atunci când managementul își pierde legătura cu nevoia și devine un joc.

10.

Spiritul jocurilor de noroc a fost cel mai probabil cel care a desensibilizat atât munca, cât și tehnica muncii.

Este posibil să ne imaginăm că uneltele în sine (mașinile) își vor schimba complet caracterul și aspectul cu o dispoziție spirituală diferită a unei persoane.

Mașina, ca orice lucrare a omului, reflectă, până la urmă, imaginea lui.

Mai mult, nu se poate crede că centralizarea mijloacelor de producție, viteza frenetică a acestora și diferențierea teribilă a muncii sunt toate în mod necesar trăsături ale progresului tehnic. Posibilitatea, ca să spunem așa, a umanizării mașinilor în sine, în locul mecanizării observate a omului, este destul de admisibilă.

unsprezece.

Cu toate acestea, chiar și acum este deja posibilă conturarea unor sarcini legislative. Protejarea spiritului creator și a vocației în primul rând (pedagogică, în sensul larg al cuvântului, reforme), protecția creativității economice de jocurile mercenare, în al doilea rând.

În rezolvarea acestei din urmă probleme, este necesar să se urmeze calea controlului final asupra activităților instituțiilor de credit, până la o formă sau alta de socializare a acestora.

În al treilea rând, se pot sublinia acele domenii ale muncii care nu sunt susceptibile de iluminare creativă din cauza severității excepționale, neigiene, inestetice sau specializării prea înguste.

În aceste domenii de muncă, probabil că va fi necesară organizarea serviciului de muncă (similar cu serviciul militar).

În al patrulea rând, zone întregi de producție pot fi controlate și limitate, ca fiind inutile, de exemplu, producția de obiecte publicitare.

În sfârșit, este posibilă descentralizarea treptat, individualizarea multor ramuri de muncă și luarea unei întregi serie de măsuri care contribuie la îmbunătățirea condițiilor și condițiilor de muncă.

Separat și, în același timp, una dintre cele mai importante sarcini este sarcina de a organiza proprietatea.

Capitolul VI.

1.

Din punctul de vedere apărat aici, proprietatea nu poate fi valorificată și justificată decât în măsura în care promovează creativitatea.

Proprietatea ca posibilitate obiectivată

creativitatea și libertatea ei, aceasta este formula care determină proprietatea care este supusă protecției.

Mai precis, această problemă se reduce, în cele din urmă, la întrebarea cât de mult poate proteja proprietatea creativitatea de interferența în ea a altor persoane (chiar și a celor juridice) și în ce măsură o astfel de ingerință este în general permisă.

2.

Astăzi ne supărăm pe bună dreptate sistemul de ordine sociale introdus de bolșevici în domeniul creativității artistice și științifice.

Ni se pare o încălcare monstruoasă asupra libertății omului, asupra proprietății și proprietății sale cele mai intime, o încălcare a sufletului și a spiritului.

Dar bolșevicii sunt consecvenți în felul lor.

Privind o persoană de proprietate și libertate de creativitate în domeniul economic, ei îl privează de același lucru în alte domenii. De ce ar trebui poeții, artiștii și oamenii de știință să pretindă libertatea activității creative atunci când marea majoritate a populației din Uniunea Sovietică este lipsită de acest lucru.

3.

Indiferent dacă acest lucru este bun sau rău, desigur, nu pot exista două păreri. Dar dacă aproape totul este rău cu bolșevici, atunci interferența în creativitatea altor oameni, în special, ordonarea, în toate cazurile ruinează această creativitate.

De asemenea, nu este dovedit că proprietatea, mai ales în sensul legal al cuvântului, asigură întotdeauna suficient creativitatea împotriva daunelor interferențelor constante.

Aceasta este o serie de probleme care sunt rezolvate în diferite cazuri în moduri diferite.

Dar nu trebuie să uităm că nu numai cetățenii U.R.S.S.

Într-adevăr, majoritatea populației este lipsită de proprietate privată, nu numai în Rusia, Da, este timpul să ne dăm seama în general că unul dintre relele capitalismului este mai degrabă că nu există proprietari, ci, dimpotrivă, că există sunt mercenari, că sunt prea puțini proprietari.

4.

Dar problema proprietății este atât de complexă, încât nu se poate pune problema aici nici măcar cu privire la formularea sa cuprinzătoare.

Se poate totuși, a priori, afirma aici că există domenii ale economiei în care, în afara proprietății personale, adevărata creativitate este aproape imposibilă.

Astfel de zone includ probabil multe tipuri de agricultură, arte și meșteșuguri și un număr semnificativ de tipuri de comerț.

Probabil, și în fiecare tip de activitate economică, se poate stabili mărimea proprietății care este cel mai propice creativității.

Mai precis, se poate presupune că activitatea proprietarului va fi mai veselă, mai conștiincioasă și mai fructuoasă decât activitatea angajatului, nu în toate domeniile economiei și în gospodăriile nu de toate dimensiunile.

Trebuie menționat încă că proprietarii nu sunt scutiți de comenzi. Dar există anumite limite în care ordinea nu numai că nu dăunează creativității, dar ajută.

5.

Printre întrebările care nu pot fi puse aici, din lipsă de spațiu, se numără și problema creativității colective și a proprietății colective.

Complexitatea acestor întrebări se datorează cel puțin faptului că prin colectiv se pot înțelege concepte care sunt foarte eterogene. Dar este imposibil să nu menționăm aici în treacăt că nu atât munca colectivă, cât și cea corporativă, și mai ales cea familială, poate fi luminată tocmai datorită caracterului său corporativ sau familial.

Dar numai o frăție poate fi un colectiv ideal și, în cele din urmă, biserica și comunitățile sale.

6.

Toate cele de mai sus pot da un motiv de a crede că problemele economice ca atare sunt negate aici, că, de exemplu, problemele sărăciei și exploatării în sensul lor obișnuit nu sunt observate. Nu e ca asta. Nevoia și exploatarea, desigur, există. Există, de asemenea, o satisfacție minimă a nevoilor materiale (nu la fel pentru toată lumea), care nu poate fi redusă. Dar este și cert că nevoile materiale sunt în creștere și

scade in functie de cat de mult este satisfacuta nevoia de creativitate a unei persoane, cu alte cuvinte, nevoia lui de libertate. Cu cât o persoană este mai puțin constrânsă în creativitatea sa, cu atât mai mare, cu atât mai intensă arderea sa creativă, cu atât este de obicei mai liber de puterea nevoilor materiale.

Sfinții se mulțumesc cu foarte puțin.

Filosofii, oamenii de știință, uneori poeții și artiștii sunt adesea foarte modesti. Poate că, într-adevăr, micii proprietari, de exemplu, țăranii, au nevoie de puține lucruri, deoarece își găsesc mai multă satisfacție în activitatea lor.

Exploatarea este de două ori nedreaptă: taie, ca pâinea pământului, la fel, într-un anumit sens, pâinea cerului.

7.

Tot ce se spune aici este probabil să întâmpine o altă obiecție. „Cum se poate visa la un fel de transformare creativă a muncii când, în primul rând, acum pentru prea mulți, este vorba de a găsi orice fel de forță de muncă și, în al doilea rând, când viața economică, totuși, va curge întotdeauna în funcție de legile sale de fier.

Aici este necesar să declarăm sincer că articolul a fost scris tocmai cu scopul, dacă nu de a se zgudui, atunci măcar chiar de a face o glumă în avans cu astfel de obiecții.

Una dintre cauzele necazurilor actuale este tocmai credința universală, neagră, în izolarea de sine stătătoare a sferei economice și imuabilitatea legilor economice.

Este timpul, în sfârșit, nu numai în viață, ci și în economia însăși, să căutăm nu numai scopuri economice. Să fie ceva frivol în aceste căutări, dar nu este timpul să scăpăm de acea seriozitate a lumii afacerilor și a oamenilor de afaceri serioși, care au dus acum la o situație atât de gravă deja cu adevărat.

Știm cu toții ce rezultă astfel de oameni, în general, specific serioși precum bolșevicii din S.S.S.R. Dar și în alte țări, oamenii serioși fac, în felul lor, lucruri nu mai puțin serioase. Distrugerea - pentru a restabili legea „de fier” a cererii și ofertei de milioane de puds de cafea sau grâu, atunci când

există zone în care există foamete – acțiunile sunt fără îndoială foarte grave. În plus, această seriozitate amintește foarte mult de producerea unui avort, chestiunea este și serioasă și, de cele mai multe ori, motivată economic.

8.

Nu, destul de seriozitatea asta. E timpul să ne amintim că Cel Care ne-a poruncit să punem pâine în sudoarea frunții ne-a îndemnat și să nu ne gândim la ziua de mâine și să luăm exemplu din crinii câmpului, care nu lucrează, nu se toarce.

Fără îndoială, în aceste cuvinte minunate (dar ce cuvinte ale Evangheliei nu sunt minunate?) este un apel la căutarea Împărăției Cerurilor, nu numai în viață în general, ci și în fiecare domeniu al vieții, în special, în zona economica.

Crinii câmpului, florile Împărăției lui Dumnezeu, florile creativității, contemplației și inspirației, florile adevăratei libertăți și dragoste pot și trebuie să încolțească peste tot.

Dacă ne străduim pentru asta, restul va urma.

D Semenov-Tian-Shansky.

Critica „creștinismului rus”

Este firesc ca cei expulzați „de dragul adevărului” să idealizeze casa părintelui părăsit, mai ales când aceasta a devenit un templu profanat. Totuși, în această idealizare există un pericol și chiar o ispită: pericolul de a fi sedus de imaginea trecutului irevocabil, chemând înapoi, nu înainte, ispita unui miraj, i.e. auto-amăgire. De aceea, tabloul religiozității rusești prerevoluționare schițat în Calea (nr. 51) de talentatul stilou al lui A. V. Kartashev evocă în noi un protest involuntar. În această imagine idilică nu sunt vizibile umbre și totul strălucește cu strălucirea unui paradis pierdut. Pentru un ochi imparțial, realitatea reală (și nu gândirea religioasă) de ieri este prezentată, și din punct de vedere pur bisericesc, într-o lumină diferită și într-o perspectivă diferită.

În primul rând, o obiecție de principiu. Dacă complexul superiorității naționale, exprimat atât de tranșant acum peste tot, este greu de acceptat pentru conștiința creștină, cu atât mai puțin este naționalismul religios. Între timp, laitmotivul poporului purtător de Dumnezeu răsună pe tot cuprinsul articolului lui Kartashev - ce amară ironie pentru urechile noastre! Autorului i se pare destul de evidentă nu o simplă recunoaștere a stilului rusesc în Ortodoxie – împotriva căreia nimeni nu argumentează – ci postulatul purității și perfecțiunii fără pată, deși „absolut relativ”, ca tot ceea ce este uman, al acestui stil. Kartashev încearcă din toate puterile să ne convingă că punctul cel mai înalt al Ortodoxiei este Sfânta Rusă, pe care o proiectează și în Rusia post-petrinică fără cap spiritual. Succesiunea este mai mult decât discutabilă. În orice caz, un astfel de mesianism, care nu există în nici una dintre bisericile creștine occidentale și în sânul catolicismului unic mântuitor, contrazice clar acea smerenie, care se presupune că este cea mai mare realizare a credinței ruse. Sau este un fel special de pace

niya „mai mult decât mândria”, căreia îi preferăm modestia cinstită a conștiinței național-colective. Totuși, urcând periodic pe drojdia slavofilă, ideea mândră de alegere populară. Se părea că valul sângeros al revoluției, pentru care toată lumea era răspunzătoare (și nu doar un țap ispășitor, Internaționala a treia) avea să spele pentru totdeauna mitul zadarnic, prețuit de Moscova autocrată, despre cea de-a treia Roma. S-ar părea că într-o oră lungă de încercări ar fi mai potrivită o critică obiectivă, uneori aspră, a trecutului: nu ca o reevaluare a valorilor eterne, ci ca o renunțare la visele mesianice care s-au contopit indisolubil cu ele sub vechiul regim.

Hai să facem o rezervare. Nu negăm în niciun caz marea semnificație istorică a culturii spirituale rusești și, mai ales, a eclesiasticismului rus. Dar nu-l putem urma pe Kartashev atunci când el fie trece din proprietatea comună a lumii creștine drept o categorie deosebit de rusă, fie, dimpotrivă, identifică trăsăturile naționale ale credinței populare cu „isprava metafizică" a Orientului, care de fapt. nu este înțeles sau respins de acesta.

Subtilul observator-istoric a surprins corect și a transmis viu toate trăsăturile principale ale temperamentului nostru național: eshatologismul, ca proprietate înnăscută a sufletului rusesc, îndreptat brusc spre final, spre ultima catastrofă, viziunea sa apocaliptică asupra lumii, atât de departe de Europa raționalizată. . Și „tot ceea ce autorul numește pe bună dreptate „ritualism", care ne întoarce, în propria sa remarcă, la „Vechiul Testament, puritate levitică". Să subliniem aici cuvântul „Vechiul Testament" ca fiind foarte semnificativ. și acest lucru trebuie amintit - singura permisă maselor din Rusia sinodală.În strălucita sa apărare a ritualismului rus, A. V. Kartashev propune următoarea teză: „Poporului rus nu le place să se apropie de Dumnezeu singur. Acest lucru i se pare fals eroism și mândrie"

*) Kartashev, însă, nu atinge direct acest subiect. N. Zernov scrie frumos despre ea, în același număr din The Way. El respinge cu hotărâre „două încarnări false ale semnificației mondiale a Rusiei" și indică în persoana lui Nil Sorsky adevăratul testament al Ortodoxiei Ruse. În același timp, autorul își exprimă o dorință, la care ne alăturăm din toată inima: pentru un studiu comparativ nu numai al tuturor ramurilor Bisericii Răsăritene, ci și al creștinismului occidental în general. Este timpul. În acest sens, în emigrare nu s-a făcut aproape nimic. Este prea devreme să ne gândim la o „analiza cuprinzătoare", dar primele etape trebuie stabilite pe această cale, supuse unei evaluări imparțiale – nu neînfricate – și unei informații cuprinzătoare.

(pagina 24). Pot fi. Dar este cu adevărat necesar să salutăm un asemenea personalism, o asemenea lipsă de apropiere de Dumnezeu și de comuniune cu El, de experiență personală de rugăciune? Într-adevăr, ea merge împotriva spiritului Evangheliei, care vede și apreciază la infinit fiecare inimă umană și, mai ales, cu porunca ei de rugăciune intim-secretă (Mt. VI, 6). Nu trebuie să afirmăm aici deschis faptul că Biserica oficială, fiind sub presiunea cezariană, a împiedicat dezvoltarea spiritualității individuale în cadrul Ortodoxiei?

Alături de aceasta, se ridică o altă întrebare, care nu poate fi pur și simplu lăsată deoparte: ce a făcut Rusia țaristă ortodoxă pentru a iniția masele poporului în acea viață liturgică, mistică, care numai le era la îndemână?* 1). Și mai departe: așa-numita „biserică", nu era oare un fenomen mai cotidian decât cu adevărat religios? Ambele întrebări sunt reunite într-un singur nod, care trebuie dezlegat. Ce știa și înțelegea omul de rând în general în misterele bisericești, în afară de ceea ce intuiția lui ghicea vag? Prea puțini, vai. Cu rare

excepții, laicii - și, în plus, din toate păturile populației - nici măcar nu știau unde se află centrul dumnezeieștii liturghii și de ce, de exemplu, privegherea toată noaptea nu trebuia să fie preferată acesteia, cum frumos este în sine. Dacă toți credincioșii erau în genunchi în timpul cântării Tatălui nostru, iar uneori chiar și Heruvimii, atunci câți oameni, atât în bisericile urbane, cât și în cele rurale, s-au închinat în momentul transsubstanțiarii Sfintelor Daruri? Sacramentul însuși

>) Să remarcăm că chiar și „în vizită la Dumnezeu”, catapeteasma rusă, uriașă și grea, a devenit o adevărată barieră între cer, altar și pământ, împiedicând astfel participarea lor la preoția săvârșită. Și în acest zid gol, preotul spune: „Iertați-mă, fraților”, înainte de Împărtășanie! O înțelegere ciudată a catolicității, interpretată de obicei ca unitatea clerului și a poporului - Trupul lui Hristos.

1) Este permis să regretăm lipsa „învățăturii” în general, având în vedere slăbiciunea neîndoielnică a școlilor parohiale, absența cărților liturgice și tăcerea amvonurilor bisericilor, chiar fără a fi nici „agent al bolșevicilor”, nici principial. adversar al Bisericii Ruse de Răsărit, împotriva căreia unii iezuiți polonezi militează acum (O. O. Tyshkevich, Spasil și Yasinovsky; pentru cei din urmă, vezi marea mustrare a lui N. O. Lossky în nr. 51 din Calea). Dar tocmai prin cinstirea și susținerea eternului în această Biserică, refuzăm să fim apologeți pentru temporal, să sancționăm erorile istorice și de altă natură care întunecă puritatea conștiinței religioase în credința rusă. În general, ne este dragă Ortodoxia Răsăritului, originile sale, despre care tradiția noastră uită prea des, ne este dragă speranța unei eventuale reînnoiri ei în viitor.

Euharistia, Cina Mielului, care, conform învățăturilor lui Cabasilas („Viața în Hristos”), dă creștinului toate sucurile vitale care îl hrănesc și, prin urmare, trebuie să-l susțină în mod constant, și-a pierdut de mult forța atractivă în biserica rusă. În marea riturilor - sacramentalul, cea mai mare oboseală creștină pare să se fi dizolvat, în ea Duhul Sfânt reînnoiește toată natura umană prin contactul direct cu Fiul. Și această slăbire a legăturii de sânge a mădularelor cu Trupul lui Hristos era cu atât mai periculoasă cu cât cealaltă cale – cea contemplativă – a rămas închisă pentru marea majoritate a rușilor ortodocși. - Cum au fost încuiate ușile templului pentru ei în afara slujbelor solemne. Un singur pelerinaj la locurile sfinte ale „Rus’ului rătăcitor” nu a fost suficient: nu a putut potoli setea oamenilor cu pofta de divinitate, iar ei s-au aruncat, acest popor fără adăpost, flămând, în balta întunecată a sectarismului, care încă îi atrage. A fost monahismul ascetic, asceza pentru cei puțini aleși, „veșminte negre” din afara lumii, și nu catolicitatea imaginară în lume care a mântuit. Mântuit în primul rând de puterea efectivă plină de har a rugăciunii – „cădelnița înaintea Domnului” – mijlocirea nevăzută a sfinților apropiați și îndepărtați. Și totuși, bătrâni ruși străluciți, conștiința vie a poporului ortodox.

Ca răspuns la Kartashev, vom obiecta ferm: ritualismul hipertrofiat a fost soarta noastră rea, nu ne este frică să spunem: opiul amânat. El este, de asemenea, rădăcina tragediei istorice a schismei, incluzând aici nu doar Vechii Credincioși, ci și desfrânarea Khlystiană de tot felul, până la coșmarul Rasputin, ca să nu mai vorbim de influența din ce în ce mai mare a sectelor protestante. El este, de asemenea, cauza principală a separării multor generații de intelectuali de Biserica natală și a rătăcirilor extrabisericești ale elitei noastre spirituale și, poate, însăși posibilitatea exterminării nerușinoase de rușine a sanctuarelor naționale în fața „creștinilor". " oameni. Misticismul acestuia din urmă, neaprobat dogmatic, bazat pe un singur instinct religios, și aici a suferit un fiasco: nu a reușit să înțeleagă în interior, nici să-și păstreze prețioasa comoară. Căci chiar și venerarea icoanelor și a moaștelor - nervul din nervul ortodoxiei - al căror sens profund nu a fost niciodată dezvăluit în țara noastră din cauza lipsei „catehismului" disprețuit de Kartashev, era de natură superstițioasă în rândul maselor. . De aceea, bolșevismul hulitor l-a cucerit atât de ușor

- să fie temporară - victorie1) Și asta în ciuda miracolului „înnoirii" sfintelor icoane în toată Rusia în primii ani ai revoluției.

Degeaba A. V. Kartashev descoperă în rusă „Dumnezeu-materialismul" (Vl. Solovyov), unde există atâta magie, „cea mai adecvată justificare a teologiei ishaste". Aceasta din urmă, care în esență este complet străină de Ortodoxia noastră, nu a fost niciodată o literă care amortește sau stinge spiritul. Nu se poate vorbi despre el aici * 2). Oricât de mult cinstim elementul teurgic în Biserica Răsăriteană (ascensiune la Areopagită și deja activă la începutul secolului al IV-lea), totuși, nu se poate decât să recunoască dominația sa exclusivă ca un detriment pentru întreaga conștiință creștină, în special cea patristică răsăriteană. Această conștiință a îmbrățișat toată diversitatea cunoașterii experimentale a lui Dumnezeu, toată misticismul egiptean-sirio-bizantin al „operei secrete", care pentru tradiția noastră națională este o comoară îngropată în pământ. Această respingere a tradiției-experiențe antice se datorează parțial fricii de „farmec", atât de răspândită (ca frica de panteism în catolicism) chiar și în rândul clerilor noștri educați. Suspicios de orice îndrăzneală pneumatică, nu-și mai amintește cât de minunat de pură a înflorit cândva în Răsăritul lui Origen - θεωρία

- şi cu câtă pasiune, mult mai târziu, în chiar inima Bizanţului ierarhic, la Studion, Simeon Noul Teolog cheamă pe toţi şi pe toţi la „viziune şi viziune"3 * * * * 8).

') Ca o ilustrare, să citām povestea unui martor ocular care, în calitate de străin nobil, a reușit să vadă cu ochii lui icoana Maicii Domnului Vladimir în urmă cu câțiva ani - în colțul din spate al Muzeului Rumyantsev. La întrebarea sa cu privire la motivele pentru care nu a permis publicului să-l vadă, o persoană independentă de autoritățile sovietice a dat următorul răspuns: „Le este frică de reacția intelectuală. Oameni simpli

- și nu numai proletarii - nici nu vor să se uite la ea de când a încetat să mai fie miraculoasă. Cam la fel, care este înțelegerea ortodoxă a moaștelor și în ce relație este trupul nestricăcios cu canonizarea, niciunul dintre noi nu știa de la laici. G.P. Fedotov vorbește despre acest lucru în cartea sa „Sfinții Rusiei antice”, Ymca-press, 1931.

2) Este imposibil să nu remarci în treacăt regretata indiferență față de

„ispravă metafizică” și întregii personalități a Sf. Grigory Palamas cu

partea Bisericii Ruse. Însăși tulburarea care glorifica numele de pe Athos indică

declinul teologiei psihice, pentru misterul divinului

numele a fost înțeles de sectanți într-un mod elementar și naiv. Dar desigur,

represaliile brutale comise împotriva lor sunt un act de violență nejustificat de conștiința creștină.

8) Acesta din urmă este cunoscut și venerat printre noi în anumite cercuri ca autor al falsului, conform ultimei cercetări, Cuvântul despre cele trei căi de rugăciune. Imnurile sale originale „erotice” (pentru

Tot acest entuziasm inspirat de Dumnezeu al monahismului grec, în cuvintele NoJG-ului bizantin german, s-a răcit și s-a acoperit cu cenuşă chiar în Biserica patriarhală rusă: cenușa cenușie a ascezei. Acesta din urmă, în înțelegerea restrânsă a isprăvii monahale, a devenit pentru el un scop în sine, și nu un mijloc, nici un catharsis, adică. o metodă care purifică întreaga ființă umană în ascensiunea treptată a scării angelice. De aceea, testamentul bătrânului alb despre „dobândirea Duhului Sfânt”, testamentul venit din adâncurile uitate ale adevăratei gnoze creștine, li se pare acum ortodocșilor o revelație nemaiauzită, minunată, de neînțeles îndrăzneață.

Pe de altă parte, adogmatismul popular primitiv a transferat inițial centrul de greutate în lumea senzuală, reflectând simbolic lumea cuprinsă - νοερός κόσμος. El, parcă, l-a găsit în stadiul primar al îndumnezeirii sacrale percepute pasiv: la actul de sfințire a materiei prin acțiunea mistică a energiilor divine. Între timp, plenitudinea transformării dorite - noul pământ și noul cer - necesită, în procesul teozei cosmice, cooperare, participarea vie, veșnică creativă a unei creaturi raționale, creată uniform după chipul și asemănarea Creatorului (Maxim Mărturisitorul). Microcosmosul nu se scufundă în macrocosmos (ca în întreaga școală a ocultismului filozofic german), ci spiritualizează și își depășește rigiditatea. În același timp, tendința cosmică a misticismului rus în subconștientul poporului intră în

contact, pătrunzând în el, cu elementul păgân al îndumnezeirii materiei, „mama pământului umed”. Aceasta este sacralizarea materiei robuste, „corpul sufletului”. — Încă viu în zilele noastre, crescând din haos, păgânismul în sine este, probabil, prin natura sa, un popor imoral: imoral din cauza respingerii organice a tuturor normelor sociale și culturale, dar cu lăcomie, ca nimeni altul, căutând adevărul lui Dumnezeu.

Când A. V. Kartashev insistă, ca și asupra trăsăturilor specifice ale „creștinismului rus”, asupra caracterului inerent

minunat tradus de pr. Florensky) și Învățăturile care le completează au găsit până acum comentatori. Să ne amintim și de Pasius Velichkovsky, care a fost persecutat de la noi și a fugit în România (despre care nu există o singură lucrare rusească) și de traducerea târzie a Filocaliei grecești. Poveștile sincere ale rătăcitorului, care au făcut o asemenea senzație în ultimii ani, mărturisesc și cât de greu a fost pentru „rugăciunea inteligentă” să se strecoare în grosimea conștiinței sale. Dar ele sunt și un simptom binevenit al unei posibile renașteri spirituale. Să observăm că însuși cuvântul προσευχή, la fel de diferit de ευχή, ca cel mai înalt punct al ogio în general, nu și-a găsit un echivalent în mizerabilul nostru limbaj mistic.

smerenia sa, când pune în contrast această bijuterie a Evangheliei cu „virtutea regală a iubirii, „la fel ca în manualele ascetice ale asceților răsăriteni” (p. 30), suntem sincer perplexi. În tot creștinismul, atât în Apus, cât și în Răsărit, smerenia absolută este începutul, rădăcina, temelia, izvorul. Dar cum și de ce punctul de plecare al căii creștine poate împiedica realizarea summit-ului - αγάπη charitas - ne este complet de neînțeles. Nimic de acest fel, în orice caz, nu se găsește printre „asceții răsăriteni”, dintre care îl vom numi cel puțin pe Ioan al Scării, drept unul dintre cei mai cunoscuți dintre noi. În Κλίμαξ sa smerenie, ca sinteză a sentimentelor de pocăință, ocupă treapta a 25-a, în timp ce iubirea stă pe treapta cea mai înaltă, a 30-a, încununând și umbrind toate virtuțile, pe care Sf. Pavel (I Cor. XIII, 13). Urmând autorul nostru, nu putem spune decât următoarele: contrar, și nu potrivit idealului Orientului patristic, care a creat pe fundalul Cântării Cântărilor (Origen, Grigore de Nyssa, Macarie cel Mare) misticismul căsătoriei, πνευματικός. γάμος charis amtic iluminat suflet cu Mirele Ceresc, - contrar acestui ideal care a moștenit, colorându-l emoțional, Occidentul catolic, poporul ortodox rus în religia lor nu cunoștea Erosul. Este în religie, în adevărata experiență spirituală și chiar în aspectul ei ecleziastic. Nu degeaba a căzut cuvântul „dragoste” în exclamația diaconului nostru în fața Potirului: „Cu frica de Dumnezeu și credință... procedați”.

Extazul „iubirii răpite”, care, deși este întotdeauna un răspuns și o reflectare a Tatălui, are totuși propriile legi, propriul ritm, nu și-a găsit nici întruchipare, nici nume în creștinismul rus (să ne amintim de nedescrisul termen grecesc φίλτρον). Și aici chipul lui nu este o reflexie, ci o refracție prin prisma întunecată a feței universale. Apa nu s-a transformat niciodată în vin.

În ceea ce privește ideea „neantului ontologic” al creaturii, este, fără îndoială, mai puternică în antropologia occidentală1). Părinții Răsăriteni, cu învățătura lor despre divinitatea virtuală a icoanei inteligente a Dumnezeirii de pe pământ, l-au ridicat pe omul primitiv până la o limită atât de extremă, încât i-au făcut teoza prin comuniune ca coardă rezolutorie.

!) Cu mult înainte de călugărul rus, care, potrivit lui Kartashev, i-a spus unui laic: „Amintește-ți că nu ești nimic înaintea lui Dumnezeu, atunci va începe să creeze ceva din el însuși”, în secolul al XIV-lea, Ecaterina de Siena, la în numele lui Dumnezeu care a vizitat-o, afirmă în Dialogul ei: „Eu sunt cel care este, tu ești cel care nu ești”

tiya, și nu doar paki-being. Smerenia creștină nu putea fi diminuată prin aceasta, datorită unei distincții clare în rasa lui Adam: pe de o parte, potența supranaturală, pe de altă parte, realitatea păcătoasă de după cădere. Întreaga pragmatică a luptei ascetice pământești constă în a face din nou vasul întinat un recipient vrednic al Duhului, dăruit lui la botez-ungere. Sentimentul religios rus a perceput cu o intensitate deosebită tocmai motivul pocăit al disciplinei ascetice: plânsul păcatelor. Dar de prea multe ori acest plâns neînțeles pe deplin – care ar putea deveni un „dar de lacrimi” – este întrerupt de izbucniri furtunoase ale instinctului de luptă împotriva lui Dumnezeu. - O leagănă eternă de la înjosirea de sine la o exaltare de sine nemaiauzită. Și în asta și în cealaltă este multă naționalitate, dar nu există, desigur, nimic tipic ortodox.

Același lucru este valabil și pentru problema libertății și a harului. Potrivit lui Kartashev, această problemă pare să fie „conștiinței orientale, parcă nu creștină (?), ridicată de mândria păgână”, deoarece este „în general străină de pretenția oricărei persoane de a-și face socoteală cu Dumnezeu” (p. 29). De unde este? De fapt, toată această întrebare, cu adevărat tragică pentru Occidentul augustinian, care a diminuat puterea spiritului uman, a fost eliminată sau avertizată în patristica greacă de teoria s și n-ergism: două aripi care ridică durerea, după Maximus. Mărturisitorul. Biserica Răsăriteană i-a rămas fidelă, fapt pentru care este uneori acuzată de teologii occidentali de semi-pelagianism. Cu toate acestea, este imposibil să nu ne amintim că în această teorie, în care conceptul de χάρις este încă embrionar (a fost dezvoltat abia în secolul al XIV-lea în doctrina palamitiană a „grației de o mie de ori”), este postulată libertatea voinței umane. în mod independent (cel puţin după răscumpărare) de gratia praevenien s: polar opusul constrângerii sale în servum arbitrium al lui Luther. Această autonomie a fost extrem de valoroasă pentru austeritatea-agonia „atleților lui Hristos”, și vedem în narațiunile vii ale lui Ioan Cassian cu cât de priceput au putut să o folosească părinții pustnici din deșerturile Egiptului. Dar și ei au tot repetat la fiecare pas că, fără un ajutor constant de sus, lupta împotriva ispitelor era neputincioasă. Credința în mântuirea finală prin mila de nedescris a lui Dumnezeu este deosebit de dragă sufletului cu adevărat rus, ci mai degrabă pentru că este răzvrătit și nu pentru că este cel mai smerit.

În aceeași lumină, Kartashev vede venerația noastră populară a Maicii Domnului ca mijlocitor atotmilostiv.

Totuși, chiar și în ea găsim doar speranța universală de „tip creștin”. Senzația de bucurie imediată a „reprezentării” Mariei, iubirea ei atot-iertător, încălzește cu flacăra ei liniștită întregul Ev Mediu romano-germanic, unde ea este Regina cerului și a întregului pământ, Refugiul celor disperați. Și același strigăt tremurător, timid se aude în cererea finală a Ave Maria latină: ... „Ora pro nobis, peccatoribus, nuec et in hora mortis nostrae”. Nu ar fi mai bine atunci, frățișor, să recunoaștem că cinstirea Prea Fericitului și Neprihănit este inima Bisericii Universale?

Ca o oarecare diferență între concepția orientală, aici se poate remarca, totuși, predominanța misticismului maternității asupra misticismului fecioriei, care a înflorit pentru prima dată în Occident în Franța feudală, leagănul cultului cavaleresc al Doamnei. . Dar chiar și acolo, mai ales în viziunea secolelor recente și sub influența miracolelor de la Lourdes, Notre-Dame este în primul rând Mama tuturor celor întristați: Mère de miséricorde et refuge des pécheurs. Botezată Rus', unde mama, vai, nu a fost niciodată înconjurată de evlavie, a adoptat din Bizanț dogma Mamei Naștetoare suverane - Θεοτόκος, lăsând la umbră „Mireasa necăsătorită” cântată acolo, pe care întreaga Biserică continuă invariabil să o placă ca astfel de. Înmuiind liric contururile Suveranei, poporul a pus în chipul ei toată slăbirea sufletului lor, pe calea spinoasă a vieții ascunsă sub Acoperământul Celui Care este „cel mai glorios serafim fără comparație”. Acest suflet o venerează cu adevărat pe Maica Domnului mai mult decât îl slăvește pe Ever-Deva1). Transformată, singura soartă feminină din lume, nu există înțelegere, expresie. Și totuși nu se poate argumenta că „un rus nu o imaginează și nu o înfățișează niciodată pe Maica Domnului fără un copil și o tânără fecioară” (p. 29). Căci o întâlnim pe prima din cele mai vechi fresce rusești, în conformitate cu conceptul iconografic estic timpuriu, ca o figură maiestuoasă și singuratică a Oransului, nu Hodegetria (Staraya Ladoga și Nereditsa). Și icoana fecioarei Născătoare de Dumnezeu a Tandreței cu roșu împăturită pe piept

1) Cât despre problema complexă, care încă așteaptă un studiu imparțial, despre apropierea Maicii Domnului de Sofia, ne vom permite să facem o reamintire care nu este lipsită de interes pentru viitorul istoric: în toate slujbele catolice dedicate Fecioara Maria, lecturile sunt luate din cărți despre Înțelepciunea lui Dumnezeu. „Dominus possedii me in inil.io viarum” (Prov. Vili, 22-25) în ultima Liturghie a Neprihănirii Zămisliri; iar în Adormirea Maicii Domnului (Assumptio). lib. Ecoles., XXV, 11-13 și 15-20. Slujbele Maicii Domnului din Orient nu o pomenesc pe Sofia.

kami (reminiscență de Vestul Immaculée Conception de origine târzie) a fost, după cum se știe, imaginea preferată a Sf. Serafim din Sarov, în fața căruia, conform vieții sale, a murit în genunchi.

În concluzie, încă două cuvinte despre sentimentul de co-martiriu care este înnăscut în creștinismul rus, la care subliniază A. V. Kartashev, nu suficient doar umbrirea lui. Urmarea lui Hristos aici capătă de fapt o formă oarecum diferită de cea din Occident, unde a căpătat rădăcini doctrinare foarte profunde: forma ascultării îndelungate, purtătoare de patimi, fără plângeri față de voia lui Dumnezeu. Sobră în natura sa spirituală, Ortodoxia, pe lângă respectarea poruncilor și a regulilor bisericești, nu cere eroism de la copiii săi și nu încurajează auto-tortura. Kartashev are cu siguranță dreptate când remarcă că compasiunea rusă merge pe linia ajutorului iubitor pentru aproapele cuiva în purtarea comună a crucii. Occidentul experimentează diferit și înțelege activ participarea omului la Patimile Domnului. Imitatio Christi a lui, incomparabil mai dramatică încă de la început, se bazează în același timp pe principiul he-paratio și decurge din com-passio, din adorarea sanctae humanitatis, devenită obiectul unui adevărat cult. din secolul al XII-lea: în faţa Sf. Bernard, și cu atât mai mult de la Francisc de Assisi, care a dezvăluit lumii primele stigmate vizibile. Patosul co-crucificării voluntare cu Fiul lui Dumnezeu, ca prelungire a jertfei ispășitoare (gândul lui Pavlov, împreună cu „rănile” pentru Hristos) și îndrăgostirea de durerea crucii, care era parte integrantă a acesteia în Evul Mediu de Vest, se află în afara câmpului de viziune și experiență al Orientului ortodox, în ciuda faptului că însuși conceptul de sfințenie a apărut din realitatea vie a „dovezilor” - martirium. Christocentrismul – nu pan-cresismul – adevărul nu era străin de Răsărit, dar misterul Duhului care vine mereu plutea peste el, luminând totul cu aspirația lui. Biserica Sinoadelor Ecumenice nu a despărțit niciodată, atât în simbolul său, cât și în spiritul său, pe Isus întrupat uman de Logosul divin, mereu existent: unitatea teandrică a postași a fost respectată cu râvnă și strictețe de către el . În Ortodoxia Rusă se poate, poate, să se uite o ușoară părtinire față de kenoza protestantă, ca o atenție deosebit de entuziasmată la semnul „slujitorului umilit al lui Iehova”, pe care îl menționează Kartashev. Dar principalul lucru, și el lovește în mod special la acest lucru, este că Biserica Răsăriteană, cu un ochi de vultur, prevede dincolo de noaptea de moarte a Golgotei zorile neașteptate ale Învierii, soarele Gloriei. Sover

Este absolut adevărat că Ortodoxia – totuși, nu numai rusă – nu este un creștinism golgochian patetic, ci unul pascal vesel, al Învierii. Dar, pentru ca acest sacrament conciliar să fie cu adevărat celebrat ca o sărbătoare, nu este suficient doar „să scoatem pecetea Pilat din sicriul de trei zile al Sfintei Rus” (p. 31). Există puțină credință că ea va învia, deși este atât de probabil ca această Rusă să fi murit de mult în moarte. Dacă da, când și de către cine? - învie un mort, care nu poate fi asemănat cu un Mântuitor care s-a înviat de la sine, atunci este necesar, după ce s-au vindecat rănile, ulcerele și sforile de pe trup, să reînvie spiritul nemuritor din el. - Pentru ca Biserica invizibilă, pe care porțile iadului nu au și nu o vor birui, să se

întrupeze pe pământ rusesc pentru noi revelații ale unei singure teofanie.

M. Lot-Borodina.

Apelarea Israelului 9

Întregul Vechi Testament nu este altceva decât istoria războaielor lui Dumnezeu pentru stabilirea feței Sale în sufletul omului. Pentru a arăta lumii fața lui Dumnezeu și Israel a fost ales. „Veți fi cu Mine un popor de sfinți și de preoți”, spune Domnul (Isaia 19:6). El numește un conducător pentru fiecare națiune, dar El alege pe Israel ca moștenire a Sa (Deut. 26:18). Ei sunt „fii și unși ai lui Dumnezeu” (Ps. 104), chemați la o „slujbă specială” (Ps. 148). Înțelepciunea lui Dumnezeu prinde rădăcini printre poporul ales (Ecl. 24:11-20) și Domnul însuși locuiește printre ei într-o prezență tainică: 38). Instrucțiunile Torei, împlinite cu evlavie, sfințește fiecare clipă din viața unui evreu, transformând actul cel mai neînsemnat al acelei vieți într-o ofrandă de jertfă: un evreu este un duhovnic! „Nu a făcut aceasta cu niciun alt popor!” exclamă Psalmistul (Ps. 147) și „Binecuvântat fii tu mai presus de toate neamurile”, proclamă Moise (Deut. 7:14). Același lucru se înțelege prin AP. Pavel, enumerând darurile și avantajele lui Israel: revelația și concepția înaltă a unicului Dumnezeu, Dumnezeu-Duh – legea și morala perfectă, care guvernează nu numai „relația omului cu Dumnezeu și a omului cu om, ci și cea interioară, secretă. mișcări ale sufletului – închinarea înălțată și psalmii pe care este clădită liturghia creștină - legămintele și promisiunile despre mântuirea omenirii și a Israelului însuși - în cele din urmă Mântuitorul cu Maica Domnului, patriarhi, profeți, apostoli, primii martiri și soții - purtători! iar vocația este inexorabilă

1) Acest articol, foarte oportun în epoca persecuției evreilor, aparține unui evreu prin sânge, care s-a convertit la catolicism și, în consecință, are trăsături specifice. – Editorial.

fals (Rom. XI, 29), prin care Apostolul, parcă, avertizează și respinge dinainte părerea falsă că poporul lui Israel, după ce L-a lepădat pe Hristos, și-a pierdut privilegiile asupra poporului ales: „Dacă primul rod este sfânt. , apoi întregul, iar dacă rădăcina este sfântă, atunci ramuri” (Rom. XI, 16). „Tu ai făcut poporul Tău, Israel, poporul Tău pentru totdeauna!” (I, Chr. 17, 22).

Poporul, destinat să-și dea trupul și sângele lui Dumnezeu-om, trebuia să devină un prototip și cel mai uman dintre popoare. La un evreu, toate proprietățile polare ale naturii umane sunt clar exprimate, o spiritualitate înaltă și o detașare înflăcărată a sufletului sau un angajament de bază față de tot ce este pământesc. („Israelul este un

popor cleric”, spune filozoful J. Maritain, „viciile lui sunt viciile clericilor răi, calitățile sale sunt calitățile sfinților”). Nu toți evreii sunt la fel, în poporul ales există o selecție și mai strictă. Deja St. Pavel notează că „nu toți acei israeliți care sunt din Israel și nu toți copiii lui Avraam care sunt din neamul lui, ci de la Isaac, sămânța lui Avraam (și nu de la Ismael, „fiul unui slujitor.” Rom. IX. , 6-7). „Dar chiar și dintre fiii lui Isaac, numai Iacov și urmașii lui sunt binecuvântați de Domnul: „L-am iubit pe Iacov, dar l-am urât pe Esau” (Mal. 1, 2-3). Aceeași distincție o găsim în profeția lui Iacov față de cele douăsprezece triburi ale lui Israel: unii sunt binecuvântați din belșug, în timp ce alții au prejudecăți pentru răutate (Gen. 491-28). La rândul său, Ap. Pavel spune că dintre toți israeliții care se aflau sub nor cu Moise, care au trecut marea și au mâncat doar hrană spirituală, doar o parte a fost mântuită, în timp ce alții au pierit în pustie (Cor. X, 1-5). Domnul a tăiat poporul Său și i-a păstrat pentru Sine pe cei „șapte mii” care nu și-au plecat genunchiul înaintea lui Baal (Rom. XI, 4): ci acea „a treia parte” pe care Dumnezeu a adus-o în foc și a topit și a încercat ca aurul. este încercat este adevăratul „Israel”, puternic în Dumnezeu, după cum spune numele său, care a devenit simbolul unui suflet credincios, - o ramură aleasă și hrănită cu dragoste, încununată de Maica Domnului...

Nașterea omului-Dumnezeu marchează punctul culminant în ascensiunea lui Israel, dar chemarea lui nu a fost epuizată. Datorită rudeniei divine, oamenii erau într-o oarecare măsură „euharistici”, trebuiau să-și îndeplinească misiunea răscumpărătoare. Sfântul Pavel insistă asupra caracterului extrem de misterios al acestei misiuni. Unii, aleși de Dumnezeu, au crezut în Mântuitorul: apostolii, ucenicii, primii martiri, temelia Bisericii în curs de naștere, ei

pe umerii lor au dus-o în lume. altora Dumnezeu le-a dat „duhul somnului” până la vremea când întregul neamuri a intrat în Biserică (Rom. XI, 25). Apostolul a dorit să fie excomunicat pentru ei!.. (Rom. IX, 3). Ca popor cleric, ei se comunică în mod tainic cu jertfa ispășitoare a Marelui Preot suprem, Iisus Hristos, întreaga istorie a exilului evreiesc este o comuniune cu calea Lui pătimașă.

Ochii li s-au întunecat ca să nu vadă: le-a fost luată viziunea supranaturală, „viziunea inimii”, astfel încât gândindu-se să slujească singurului Dumnezeu, Dumnezeu-Duh, atât de adânc înrădăcinat în sufletul evreu, ei nu au reuşit recunoaște-L în persoana umană a lui Iisus Nazarineanul (pentru Zichni-kov a fost mult mai ușor!). Ap. Pavel mărturisește că, în plus, ei aveau râvnă pentru Dumnezeu, „dar nu după raționament”, adică nu după raționament plin de har – Ap. Petru spune că ei și conducătorii lor au făcut acest lucru din ignoranță (D. 3, 17). Dar era Israelul mai rău decât neamurile, era oare instinctul religios al celei mai religioase națiuni mai puțin deschis la adevăr? Nu, desigur, dar – Israelul a trebuit să respingă creștinismul pentru ca alte popoare să-l accepte mai întâi. Ar accepta Roma o nouă religie de la evreii care L-au recunoscut pe Hristos? Între micuții, care își apărau cu încăpățânare independența, poporul evreu și mândria Roma, care a cucerit lumea, a existat o dușmănie de lungă durată. În sens

religios, vrăjmășia era și mai acută: evreii disprețuiau zeii romani, în monoteismul lor încăpățânat păgânii simțeau o forță ascunsă și o superioritate spirituală, care stârnea în ei o ură geloasă. Astfel, atât condițiile politice, cât și cele religioase nu erau propice pentru acceptarea de către romani a nimic din partea evreilor. Dar creștinismul respins de evrei a fost acceptat de Roma și, prin ea, de alte popoare.

Oricum ar fi: „Căderea lor este mântuirea neamurilor”. Aceasta este o taină inexplicabilă, în adâncul căreia întrevedem bunătatea inexprimată a inimii Tatălui, dorind să facă dreptate tuturor popoarelor și lăsând deoparte pentru o vreme pe iubitul Său, pentru a-i uni în sfârșit pe toți cu o singură iubire milostivă...

A venit noaptea exilului. Aruncat în lume și împrăștiat în lume, ca o mână de semințe, este deja secolul al XIX-lea. cum își poartă Israel crucea grea. Profeția s-a împlinit

„Și Domnul te va împrăștia printre toate popoarele, de la marginile pământului până la marginile pământului... Dar nici printre aceste popoare nu te vei odihni și nu va fi loc de odihnă pentru picioarele tale, iar Domnul îți va da acolo o inimă tremurândă și ochi topiți și suflete slăbite. Și viața ta va atârna înaintea ta și te vei înfricoșa noapte și zi și nu vei fi sigur de viața ta... Și vei fi un proverb și un haz între toate popoarele” (Deut. 67-66, 37).).

Creștinii nevrednici de-a lungul istoriei L-au crucificat pe Hristos și pe Maica Sa în persoana poporului lor natal evreu, spune scriitorul catolic L. Blois. Evreii sunt urâți, calomniați, persecutați, umiliți, torturați... Ei sunt țapul ispășitor pentru toate crimele omenirii. „Antisemiții nu cunosc evrei!” exclamă Peggy. În justificare, ei se referă adesea la „pedeapsa de sus” și la „mânia lui Dumnezeu”, meritată de poporul care ucide pe zei. Dar este Dumnezeu, de atâtea secole pedepsind oamenii pentru păcatele strămoșilor lor, Dumnezeul creștin al milei? Și nu este promis că fiii nu vor plăti pentru greșelile părinților lor (Ezechiel 18:20)? Este chiar posibil să vorbim de „deicid” acolo unde nu există credință în natura divină a celor uciși. Potrivit Ap. Pavel, dacă L-ar fi cunoscut, nu L-ar fi răstignit niciodată!

La urma urmei, nici măcar ucenicii apropiați ai acestei credințe nu aveau, iar după Înviere ei încă s-au îndoit și au cerut dovezi ligate. Pentru a crede în Hristos ca Dumnezeu este nevoie de un har special. Acest lucru este dovedit de textele evanghelice: „Nimeni nu poate veni la Mine dacă nu-l atrage Tatăl” (Io. 6, 44). „Nu Tu M-ai ales pe Mine, ci Eu te-am ales pe tine” (Ioan 15:16). „Nimeni nu-l poate numi pe Isus Domn, decât prin Duhul Sfânt” (I. Cor. 12:3).

Raționamentului natural nu i se oferă o perspectivă asupra supranaturalului. Un abis separă cunoașterea umană, înțelepciunea umană, de înțelepciunea divină. „Un om sincer nu acceptă ceea ce este de la duhul lui Dumnezeu... pentru că cineva trebuie să judece

spiritual despre aceasta” (I. Cor. 2, 14). Și așa cum „înțelepciunea acestei lumi este o nebunie înaintea lui Dumnezeu” (I. Cor. 3:19), tot așa înțelepciunea supranaturală apare conștiinței naturale ca o nebunie. Și acum, ca și atunci, o persoană care nu a fost încă umbrită de har nu poate să-L accepte pe Hristos.

Este corect să învinovățim în cele din urmă întregul popor pentru crimele conducătorilor lor orbi? Oamenii L-au iubit pe Hristos și L-au urmat pretutindeni. Numai gloata, aceeași în toate timpurile și între toate popoarele, încântată și mituită de arhierei și farisei, cu un strigăt de pretenții

la moartea Lui. De asemenea, trebuie avut în vedere faptul că atunci când Evanghelia vorbește despre „evrei care au căutat să-l distrugă pe Hristos” etc., se referă la mari preoți și farisei, reprezentanți ai aristocrației evreiești, care se numeau „evrei” în contrast cu oamenii de rând. , „israelieni”. Nu, poporul Israel nu este vinovat de păcatul conducătorilor lor - totuși, deși nu sunt vinovați, ei sunt răspunzători pentru acesta și suportă consecințele acestuia (în același mod în care oamenii participă la harul unora: datorită conexiune profundă, „garanția lumii”, - în planul supranatural exprimat ca „communio sanctorum”).

Totuși, dacă tot Israelul nu este vinovat de moartea lui Hristos, el încă poartă vina: Israel nu și-a îndeplinit chemarea în întregime, nu a devenit o națiune sfântă. Evreii credincioși sunt profund conștienți de această vinovăție în fața lui Dumnezeu și se pocăiesc de ea, mai ales în Ziua Judecății. „Despre oamenii împrăștiați - Despre zidurile distruse - Despre? resturi de măreție - Despre marii morți - Despre preoții necredincioși - despre singurătatea ședinței, plângem... ”(Din rugăciune la Zidul Plângerii).

Potrivit legendei, Sfânta Tora a fost oferită pentru prima dată tuturor națiunilor, dar numai Israelul a fost de acord să-și ia jugul. Dar sufletul colectiv al poporului nu a putut suporta toată greutatea legii divine: a căzut, a păcătuit, și-a trădat Dumnezeul. Apoi s-a ridicat din nou, a luptat din nou, a făcut zboruri eroice... și a căzut din nou. Nu este dat niciunui popor, fie că este un popor ales, să țină pasul cu sfinții lor, uriașii spiritului – șchiopătând și rămânând în urmă, îi poate urma doar de la distanță.

Dar neputând rămâne la înălțimea la care Domnul i-a chemat, poporul Israel, fiind în permanentă autoapărare de mediul păgân , s-a cufundat din ce în ce mai adânc în separatismul religios periculos. Ideea mesianică în sine se micșora și se distorsiona. Salvatorul pe care Israelul trebuia să-l dea lumii, în mintea majorității, s-a transformat într-un erou național, un rege eliberator. Rolul global al Israelului a fost redus la nivelul unui vis politico-național. Viața religioasă s-a exteriorizat din ce în ce mai mult, credința vie se stingea, făcând loc evlaviei formaliste, iar în epoca apariției lui Hristos, conducătorii spirituali ai evreilor, cărturarilor și fariseilor, în cea mai mare parte, erau deja în acea stare tristă de „pietrificare a inimii”, în

care Învățătorul le-a reproșat. Conform tradiției străvechi a Sinagogii, Mesia trebuia să fie de origine divină, Fiul lui Dumnezeu și „chipul lui Dumnezeu nevăzut” (Col. 1, 15). Dar corupt

Adevărații farisei au schimbat adevărata doctrină iudaică, învățând „fabule și rânduieli ale oamenilor” (Tit 1:14).

Timp de secole, evreii au trăit în așteptarea lui Mesia făgăduit, iar când El a apărut printre ei în toată simplitatea maiestuoasă a Cuvântului întrupat, ei nu L-au recunoscut în hainele mizerabile. „S-a arătat celor Săi, dar ei nu L-au primit!” (Io. 1). Fariseii și cărturarii, formaliștii și ipocriții, adepții scrisorii și oamenii de teorie, în practică departe de adevărul că alții au fost învățați, s-au răzvrătit împotriva lui Hristos și învățăturii Sale curate, care le-a biciuit mândria, le-a stârnit invidia. Păcatele lor s-au răzvrătit împotriva Lui, iar litera moartă a legii s-a grăbit să le ajute. („Ei L-au trădat din invidie”) (Mat. 27:18).

Vina lui Israel este că, neîmplinindu-și pe deplin scopul supranatural, a pregătit terenul pentru apariția lui Caiafa, a lui Ana și a altor membri nevrednici ai Sinedriului, care L-au condamnat pe Hristos.

Înțelegerea suferinței ca pedeapsă sau răzbunare a lui Dumnezeu este mai degrabă caracteristică viziunii Vechiului Testament asupra lumii: „Când eram copil, vorbeam și raționam ca un prunc” (Cor. KhII, 2). Expandând mintea și inima, creștinismul ne învață o înțelegere diferită. Antagonismul dintre diferitele atribute ale Divinului, dintre milă și dreptate, există doar pe planul inferior, natural al ființei: în Dumnezeu se contopesc într-un întreg - iubirea. "Dumnezeu este iubire!" (Io. 15, 8).

Deja în secolul al XIII-lea, mistica evreiască învață despre originea suferinței din iubire. Există suferințe de natură „preventivă” și curățitoare și alte „dureri ale nașterii”, care au ca scop dezvăluirea și realizarea în viață a principiilor bunătății potențial inerente sufletului unei persoane. Suferința răscumpărătoare sau purificatoare a unei persoane sau a unui popor întreg este soarta copiilor lui Dumnezeu, pe care El, iubind, dorește să le împărtășească sfințenia Sa: „Pentru că Domnul, pe care-L iubește, El pedepsește... ca să avem o parte la sfințenia Sa” (Evr. XII, 6). Prin urmare, umilirea suferintă a poporului evreu nu este un semn înșelător al alegerii și iubirii deosebite a Domnului față de ei, fără să știe, aducându-i la Crucea Sa.

„Crucea pe care creștinii o poartă afară pe piept este înfiptă adânc în sufletul evreiesc”, spune Leon din Blois. Acest lucru este foarte bine spus. Adevărat, în înțelegerea creștină, suferința este pozitivă numai atunci când o suportăm de bunăvoie după cel răstignit

lem (ceea ce se întâmplă în convertirea evreilor la Hristos). Dar oricât de pasive ar fi suferințele poporului ales în această privință, ele nu sunt zadarnice, își vor aduce roadele în ziua Domnului – cine știe, poate mâine – când Israelul va intra în a treia și ultima fază a ei. chemând.

„Se va întoarce în inima lui, în țara exilului său”, spune Baruc (15:5), iar toți profeții proclamă în unanimitate convertirea finală a poporului evreu. Credința și dragostea față de Hristos și Biserica întemeiată de El vor însufleți și dezvălui forțele spirituale pline de har ale poporului evreu, care au fost înlănțuite de mult timp de un somn letargic. Intrarea evreilor în Biserică va fi întoarcerea lor la esența universală, catolică, a chemării lor originale, o întoarcere la originile spirituale ale Israelului. Acesta este cu adevărat singurul mod prin care ei pot atinge acea sfințenie la care Dumnezeu încă îi cheamă neobosit. Pentru lumea creștină, intrarea poporului evreu în Biserică va fi o mare înnoire și, parcă, o înviere spirituală (Rom. XI, 22). Fluxuri de dragoste de foc din inima convertită a Israelului vor aprinde și încălzi lumea creștină adormită sau indiferentă...

Creștinii evrei vor aduce o fervoare de mult pierdută și o prospețime a credinței, ei vor readuce Biserica la simplitatea evanghelică a timpurilor creștine timpurii. „Și va fi o rămășiță a lui Iacov între multe neamuri, ca roua de la Domnul, ca o ploaie înviorătoare”... (Mica 5, 6). „Israelul va înflori... și va umple lumea cu roade” (Isaia 27:6). Dragostea pentru Hristosul evanghelic, un apel la chipul Său sărac și umilit, la împărăția „nu a lumii acesteia” – pe care, ni se pare, evreii catolici ar trebui să o descopere mai ales prin viața lor. Hristos, dar răstignit, Regele, dar nu în frumusețea pământească, ci în haine mizerabile ale sărăciei voluntare, regale...

Sărăcia aspră a pământului palestinian – căldura deșertului, foamea de Dumnezeu – liniștea nopții fără fund – și în cele din urmă – chipul unui om într-o coroană de spini și o voce unică de frumoasă, chematoare și cuceritoare: Cuvântul care transformă sufletul... Acesta este drumul mistic al evreului, soarta și învierea lui. Suferință, cale ascetică. Lumii nu-i plac suferința și sărăcia. Supraîncărcat cu sarcinile vremii, creștinismul a împins chipul evanghelic al lui Hristos în cadrul monahismului care se îndepărtase de viață. Nu este un evreu, un rătăcitor veșnic, un fiu risipitor, care s-a întors în cele din urmă la casa tatălui său, pentru a împlini voia iubitului său Învățător?

aruncând chipul Lui într-un aspect smerit și sărac, proclamând poruncile fericirii și punând în practică învățătura? ..

A izbucnit zorii. O nouă etapă în viața poporului evreu a început deja. Adevărat, convertirile evreiești au avut loc în orice moment. În Evul Mediu, sub influența predicilor Sf. Vincencia Ferrero, mulțimi întregi arse de dragoste pentru Mântuitor. Există o schiță autobiografică a secolului al XII-lea în care Iuda din Köln povestește despre îndoielile sale lungi cu privire la iudaism, după care a ajuns la credința creștină și s-a călugărit. În același secol, Samuel Marocanul, Nicolae

Sirianul și Schitul Sienei, după ce s-au convertit, au devenit apologeți cunoscuți ai creștinismului. În secolul al XV-lea, Salomon, fiul lui Levi, convertit prin filozofia lui Aquino, a fost în curând promovat și cunoscut drept Episcop de Burgos. Este de remarcat faptul că mulți savanți evrei, după convertirea lor, dovedesc adevărul credinței catolice pe baza textelor cabalistice. Așadar, spaniolul, Paul de Heredia, în secolul al XV-lea, - Iuda Abarbanel, fiul unui rabin, un dușman amar al creștinismului, mai cunoscut sub numele de Leon Evreul, autorul „Dialogurilor de dragoste” filozofice și cabalistice. „, în secolul al XVI-lea, - în același secol, Paul El Hanan, autorul Mysterium Novum, și Louis Carré, care a scris Viziuni ale lui Dumnezeu sub forma unei vechi epistole ebraice către evrei. În cele din urmă, în secolul al XVII-lea, un rabin învățat și cabalist. Salomon Meyer, care însuși a fost convins de adevărul creștinismului datorită Cabalei, iar după botez a luat numele de Prosper Ruggiero, prin interpretarea sa a primului vers al Cărții Genezei pe baza principiilor Cabalei, din pe care el a dedus trinitatea lui Dumnezeu și întruparea Cuvântului divin, - l-a transformat pe David Tintore, scutul Roth al acelui timp. Au mai fost și altele, dar totuși acestea sunt cazuri izolate. Dar din secolul trecut, aceste cazuri au devenit considerabil mai frecvente și se poate spune că de atunci începe o nouă mișcare printre evrei, o intrare pe calea destinată profeților biblici. - După ce s-au convertit, evreii din Strassburg, frații Teodor și Alphonse-Maria Ratisbonna (acesta din urmă a fost convertit prin înfățișarea miraculoasă a Fecioarei Preev.) au întemeiat Ordinul Maicii Domnului a Sionului, cu o desemnare specială pentru a sluji cauza. a evreilor (care marchează și începutul Acțiunii oficiale a Bisericii Catolice în raport cu evreii). În curând, gemenii din Lyon, stareții Joseph și Augustine Lehmann, strâng semnăturile episcopilor pentru mesajul Bisericii către Israel. A duce la bun sfârșit această întreprindere bună înseamnă a fi, trebuie să sperăm,

viitorul apropiat. În 1919, o comunistă evreică olandeză, Franziska van Leer, s-a convertit, s-a convertit la catolicism și a călătorit prin Europa, organizând întâlniri de rugăciune pentru evrei, cercurile biblice și, în cele din urmă, organizând uniunea Prietenii Israelului, în care sunt membri numeroși episcopi și preoți. . (Unirea nu a durat mult). În cele din urmă, în urmă cu aproximativ șapte ani, la Sacré Coeur din Montmartre, s-a format frăția „Reparației Israeliene”: de două ori pe an, toamna de sărbătoarea lui Hristos Regele și în Vinerea Mare, evreii convertiți se adună în catacombă. capelă pentru împărtăşirea şi rugăciunea comună. - Creste si numarul contestatiilor individuale, incepand cu br. Ratisbonne și Lehmann, bl. Lieberman (care, probabil, va fi primul sfânt canonizat al Diasporei), rabin-cabalistul Drach, carmelitul Herman Cohen, fost pianist celebru etc. - și terminând în zilele noastre cu scriitorii Rene Schwob și Menass (un evreu egiptean). care a luat recent jurămintele în ordinul cerului Republicii Dominicane). Nu le enumerați pe toate! În secolul al XIX-lea, au avut loc aproximativ 60.000 de conversii, în principal în Franța, Austria, Ungaria și America.

Toate semnele vorbesc despre un fel de întorsătură în mințile și inimile evreilor, obosiți de dispute intelectuale și dispute și care nu mai găsesc satisfacție în iudaism pentru neliniștea față de Dumnezeu adânc înrădăcinată în sufletul evreului. De la Războiul Mondial, fermentul a crescut considerabil. Fapte semnificative sunt date în jurnalul Misionarilor Sionilor. La Londra, se poartă discuții între rabini învățați și Părinții iezuiți (unul dintre ei, expert în iudaism, S. Day, este distins cu titlul de rabin onorific din comunitatea evreiască). În ghetoul din Londra au loc întâlniri ale evreilor cu preoții catolici și se discută probleme de doctrina bisericească. Rabinul Weiss introduce Evanghelia ca subiect obligatoriu al predării școlare (deși nu pentru mult timp, din cauza protestelor). În Ierusalim, o repetare a Sinedriului, care L-a judecat pe Hristos, este pusă în scenă cu scopul „reabilitarii” evreilor: după multe ore de discurs defensiv, judecătorii dau verdictul de nevinovat pe Isus Hristos. Pentru prima dată apar cărți despre personalitatea și învățăturile lui Iisus Hristos în ebraică (cea mai bună dintre ele, cartea lui Klausner, a fost deja tradusă în franceză). El este privit ca un mare profet, de care evreii ar trebui să fie mândri. Toate acestea erau de neconceput acum 20 de ani. Evenimentele din Germania au accelerat și mai mult cursul lucrurilor, creând o comunitate specială

între poporul persecutat şi Biserica persecutată. În paralel, în cercurile creștine, o nouă conștiință crește în raport cu evreii. Creștinii încep să-și dea seama de vinovăția lor și de nevoia de a rezolva problema evreiască într-un mod nou. Se aud voci în favoarea apropierii evrei-creștine, metodele și abordările anterioare sunt recunoscute ca inacceptabile și depășite, este prezentată tema unității fraterne și a iubirii. În toamna anului 1935 a fost publicată o carte foarte utilă a lui Oscar de Ferenzy: „Evreii și noi creștinii”, cu mare imparțialitate și în spiritul iubirii creștine autentice, apărând poporul evreu de acuzațiile calomnioase și dezvăluind falsitatea anti-Semitism. Autorul primește nenumărate scrisori care exprimă simpatie și recunoștință, atât de la evrei, cât și de la creștini și cler. „Recent, evreii și catolicii s-au adunat într-un cerc privat într-un mod prietenesc, cu sarcina de a se cunoaște mai bine, eliberându-se de prejudecățile vechi și de a înțelege multe lucruri într-un mod nou și, cel mai important, de a dragoste. La una dintre primele întâlniri, o franțuzoaică, M. Chall, a vorbit despre evoluția ei spirituală de la antisemitismul tradițional - prin Sfânta Scriptură - la iubirea sinceră. Savantul biblic, M. Schal, a publicat o carte despre a doua venire, în care a dedicat mult spațiu rolului semnificativ al Israelului în vremurile din urmă. Așteptarea apariției lui Mesia – secundară pentru creștini, pentru prima dată pentru evrei, ar trebui să-i unească spiritual.

Comentând povestea biblică a lui Tobias, av. Lehmann a spus că, așa cum bătrânul Tobias a fost vindecat de orbire de către fiul său, tot așa și poporul evreu va fi adus la credință de către evreii înșiși. Și, într-adevăr, oricine, în afară de evrei, care își cunosc și își iubește poporul, are cheia minții și inimii lui Israel. Cei care gândesc și spun că este imposibil și inutil să „convertiți” evrei, deoarece un

evreu trebuie să „și dețină” credința, pot fi sfătuiți doar să citească textele Sf. Scripturile, în special Epistola către Romani Ap. Paul. Este imposibil să forțezi sufletul, este de la sine înțeles (apropo, un evreu nu cedează la asta!), dar nu numai că este posibil, ci și trebuie să îi ajute activ pe toți cei care caută adevărul și cu atât mai mult . Evrei: „Binecuvântarea lui Hristos este puterea lui Dumnezeu pentru mântuirea tuturor, în primul rând pentru iudei, apoi pentru greci” (Rom. 1:16)!

Lasă-i să asculte vocea vieții vie: fiecare zi aduce ceva nou. Conform noilor nevoi, pe-

cresc noi forme, se deschid noi posibilități – fulgerând din suflet în suflet, scântei apostolice se aprind...

Semnele se înmulțesc. „Luați o asemănare din smochin”... Ramurile smochinului, încă sterile, se îndoaie jos... Pământul este slăbit, trebuie doar să curățați, să pregătiți calea harului - lucrarea iubirii va să fie completată de Domnul însuși.

Elizabeth Belenson.

Teze despre Sfintele Scripturi ale Vechiului Testament

pentru Congresul I al Teologilor Ortodocși

în Atena

în noiembrie 1936.

1. Bibliștii ortodocși nu și-au dat încă răspunsul la problemele complexe și responsabile puse de știința biblică occidentală în domeniul isagogiei și exegeticii Vechiului Testament, istoriei poporului israelit și teologiei Vechiului Testament. Vechiul Testamenti ortodocși moderni sunt aproape incapabili să folosească experiența predecesorilor lor. Dezvoltarea slabă a disciplinei biblice în Biserica Ortodoxă, care se explică, printre altele, prin lipsa de interes pentru Vechiul Testament, se reflectă cu tristețe în starea apologeticii ortodoxe.

2. Nu se poate susține că școala tradițională conservatoare a Vechiului Testament ortodox poate fi privită ca exprimând în mod exhaustiv învățăturile Bisericii și zdrobește toate construcțiile școlii critice. Răspunsurile ei la problemele isagogiei puse de școala critică occidentală se bazează pe scrierea patristică, care a folosit adesea în aceste întrebări direct sau la mâna a doua tradițiile sinagogii evreiești. Aceste răspunsuri sunt ridicate de unii la nivelul unei Tradiții Bisericii universal obligatorii. O asemenea viziune este

eronată. Biserica nu a dat un răspuns canonic la problemele isagogiei Vechiului Testament. Aici nu se poate vorbi de un consensus patrum. S-au păstrat părerile părinților individuali, uneori contradictorii (de exemplu, despre originea Pentateuhului, Psaltirea, cărțile de învățătură, despre natura inspirată a traducerii LXX). Opiniile părinților sunt materiale valoroase pentru biblist, dar nu-l leagă dacă se găsește o contradicție între ele și rezultatele cercetării științifice libere luminate de lumina credinței în Hristos Dumnezeu-Omul, prin metoda Critică mai înaltă fără acele extreme în care au căzut unii reprezentanți ai școlii critice.

3. Sfinții Părinți în cele mai multe cazuri nu au fost interesați de problemele isagogice, nu au fost interesați de Vechiul Testament în sine, pentru „să treacă umbra harului legitim care a venit”. Atitudinea patristică față de Vechiul Testament este determinată de sarcinile apologetice care au apărut în epoca creștinismului timpuriu și de valoarea soteriologică a teologiei Vechiului Testament, dogmatică și morală. Pentru comunicare

Părinți tykh, indiferent de apartenența lor la diferite școli exegetice, Sfânta Scriptură este un mijloc pentru mântuirea noastră. Părinții, „imaginându-și lucrurile să se întâmple cu vederea”, au acordat o atenție deosebită conținutului și aspirațiilor mesianice ale Vechiului Testament, care justifică o interpretare tipologică fără extremele sale. Aceste aspecte ale interpretării patristice sunt de mare valoare pentru scriitorul ortodox din Vechiul Testament, care, însă, trebuie să țină cont și de diferența de interpretare a părinților, fără a ridica automat pe niciunul dintre ei la nivelul de Tradiție a Bisericii. Bibliștii ortodocși au tot dreptul să acorde atenție interpretării liturgice (liturgice, iconografice) bisericești a Vechiului Testament, elucidând tradiția generală exegetică bisericească, separând elementele ulterioare și întâmplătoare, adesea inspirate de influențe neortodoxe. Interpretarea de către Biserică a cărților Vechiului Testament în lumina revelației perfecte a Noului Testament este obligatorie pentru Vechiul Testament ortodox, căci Biblia ne este dată în Biserică și prin Biserică. Iar exegetul ortodox trebuie să urce la această interpretare ecleziastică din literal, care se stabilește prin metodele exegeticii științifice.

4. Înțelegerea literală mecanică a inspirației cărților sacre, care este proprietatea teologiei evreiești și protestante conservatoare, nu poate fi apărată de teologii ortodocși, ca abate de la un fel de „monofizitism”, ci trebuie corectată în lumina dogma calcedoniană despre umanitatea divină. Participarea la scrierea Bibliei a elementului uman cu limitările sale explică trăsăturile cărților Vechiului Testament ca surse istorice, erorile lor, anacronismele, care pot fi corectate prin date extra-biblice, care au îmbogățit istoria Orientului Antic. mai ales în ultimul deceniu. Viziunea falsă apologetică a Bibliei ca o enciclopedie a științelor istorice și naturale trebuie abandonată. Scriitorii inspirați ai Vechiului Testament sunt în primul rând teologi și profesori ai legii. Din acest

punct de vedere este necesar să luăm în considerare doctrina creării lumii, a potopului global etc. Valoarea Bibliei este în teologia ei.

5. Un teolog ortodox este obligat să dezvăluie inconsecvența vederilor „marcioniste” moderne asupra Vechiului Testament, care, din păcate, pătrund în Biserica Ortodoxă, întâlnindu-se cu simpatia unor teologi. Aceste opinii nu deosebesc Vechiul Testament de iudaism. Tradiția bisericească, consensus patrum și folosirea liturgică a Vechiului Testament stabilesc o legătură strânsă între cele două Testamente, ca constituind un „un singur trup de adevăr” (Sf. Efrem Sirul), consideră Vechiul Testament ca un pas pregătitor pentru plinătatea revelației Noului Testament, subliniază mesianii aspirația Vechiului Testament . Unele dintre problemele care tulbură în prezent lumea creștină (de exemplu, problemele sociale) sunt puse și rezolvate în cărțile Vechiului Testament cu o acuitate neobișnuită. La fel ca în epoca precreștină, ca și în epoca apostolică și patristică, tot așa și în timpul nostru, Sfânta Scriptură a Vechiului Testament este izvorul mântuirii și este „de folos pentru învățare, pentru mustrare, pentru îndreptare, pentru învățare în dreptate. , ca să fii un om desăvârșit al lui Dumnezeu” (2 Tim. 3, 16-17).

6. Dezvoltarea slabă a științei ortodoxe din Vechiul Testament menționată mai sus, absența aproape completă a unora dintre disciplinele sale, absența oamenilor de știință ortodocși în expedițiile arheologice din Orientul Mijlociu, cu care știința biblică occidentală se poate mândri, ne face să fim atenți. adoptarea de măsuri pentru eliminarea acestor triste fenomene.. ii. Extrem de dezirabilă este „uncția” bibliștilor ortodocși, organizarea de congrese biblice speciale și șapte

abur și întemeiere la Ierusalim a Institutului Biblic și Arheologic Ortodox, amenajat după tipul instituțiilor științifice ale confesiunilor heterodoxe (Institutul Biblic Ortodox Arheologic și Liturgic! din Ierusalim). În acest Institut pot fi trimise anual absolvirea cursului facultăților teologice ortodoxe pentru specializarea în discipline biblice. Este foarte de dorit ca un congres de teologi ortodocși să aleagă o comisie care să rezolve această problemă extrem de importantă pentru erudiția biblică ortodoxă.

B. Bufniță.

Vyborg, 4 august 1936

„Cereți pacea Ierusalimului”

(DECLARAȚII DE CĂLĂTORIE)

Pe catapeteasma Bisericii Sf. Cuvintele psalmului 122 sunt înscrise în Misiunea Spirituală Rusă din Ierusalim către Regina Alexandra: „Cereți pacea în Ierusalim”. Nicăieri toată puterea acestei cereri nu poate fi atât de evidentă ca în Orașul Sfânt însuși.

Întreaga lume suferă acum grav, de parcă ar fi fost răstignită pe o cruce fără har. O tristețe profundă, un sentiment de teamă nemărginită de viitorul necunoscut i-au cuprins pe oameni. Dorind să fugă de toate acestea, omul își exercită toată puterea și abilitățile pentru structuri gigantice și cele mai fantastice invenții, gândindu-se astfel să-și întărească poziția precară. Una după alta, descoperiri uimitoare, parcă ar trage înapoi vălul ascunsului și se pare că veșnicia însăși va răsplăti eforturile „regelui naturii”. Dar nu există pace în sufletul lui, anxietatea și melancolia îl pun în stăpânire, în continuă creștere.

Pe de altă parte, se simte din ce în ce mai profund o oarecare părăsire de Dumnezeu a lumii, din ea părăsesc ultimele sanctuare și ultimele lămpi, despre care vocile venite din Rusia sovietică, unde lupta dintre Bine și Rău a atins punctul culminant. , sunt deosebit de puternic repetate. Se creează un Kitezh invizibil, până când timpul ascuns ochilor, se repezi în întinderile seducătoare ale progresului pur material.

Cu asemenea gânduri se părăsește Europa de astăzi. Dar toate aceste dispoziții dispar deodată când intri în Templul Învierii lui Hristos din Ierusalim. O stare deosebit de binecuvântată pune stăpânire pe cel mai slab suflet. Procesele verbale ale slujbei de duminică seara vor rămâne mereu de neuitat, când Liturghia este săvârșită pe piatră însăși.

al Sfântului Mormânt, când în timpul intrării mari (după „Ca Heruvimii”), toți clericii cu Sfintele Daruri și toți cei care se roagă, cu un cor rusesc în frunte, ocolesc Kuvukliul Mormântului Dătător de viață. Cât de implicat se cântă irmosul canonului pascal, stichera de Paști, ceea ce conferă slujbei un caracter pascal.

* **

Totuși, este suficient să treci dincolo de pragul Templului pentru a te regăsi imediat printre zgomotul bazarului oriental, parcă într-un uriaș furnicar, pe străduțele înguste ale „căței”, simbolizând atât de bine viața noastră zbuciumată, care s-a transformat într-o piață mare. O mulțime gălăgioasă, gălăgioasă, pestriță în ținute și în culoarea feței, se năpustește, măgarii supraîncărcați la capacitate aleargă grăbiți, cămilele, mereu cu aspect de praf, pasesc important, de parcă tocmai ar fi venit din deșert.

Lărgând cercul de observații, observi că naționalismul evreiesc moderat, cu fatalitate inevitabilă, a dat naștere șovinismului arab, teribil în cruzimea lui. Lupta dintre aceste două forțe abia începe. Dacă pionierii sionişti au adus aici, deşi o idee distorsionată a

mesianismului poporului evreu, atunci actualii noi veniţi în Palestina, cu câteva excepţii, pot fi numiţi nu oameni care se întorc în Ţara Făgăduinţei, ci colonişti care visează la exploatare. a pământului, a agriculturii intensive, a industriei de fabrică. Evreii care se roagă la Zidul Plângerii, sărutând pietrele Templului lui Solomon par mult mai aproape. La acest zid, poate mai mult decât oriunde, devine clar în ce măsură noi, „în dispersia ființelor”, repetăm soarta biblică a tribului israelit. Într-o colonie agricolă sionistă, unde am venit în vizită, am fost bombardat cu întrebări despre Rusia, despre emigrare. De altfel, am exprimat ideea pe care tocmai am citat-o despre calea comună a popoarelor rus și evreu. Publicul a aprobat destul de mult această paralelă.

În Palestina devine deosebit de evident că dorința de a rezolva în mod artificial chestiunea evreiască, evidențiind-o de tema umană generală, este sortită eșecului în avans. Desigur, Léon Bloy are dreptate în minunata sa lucrare „Le Salut par les Juifs” că soarta lumii întregi este legată de problema mântuirii prin evrei, ar fi mai corect să spunem — împreună cu evreii.

Tăcerea răsăriteană, în care Pa-

lestina, ruptă de război și evenimentele postbelice. Englezii, prin îmbunătățirile lor tehnice, prin distrugerea fără milă a întregului mod de viață anterior, prin construcția lor colosală în toate orașele, prin construirea de drumuri frumoase, schimbă rapid aspectul exterior al țării, dezvoltând entuziasm în rândul localnicilor. populație, căutarea bogăției, confort. Cât de îngrozit ar fi fost Konstantin Leontiev de toate acestea.

Fără ceremonie, obrăznicie, fără să țină cont de nimic, civilizația europeană sparge chiar în inima Țării Sfinte. Dar nicăieri „modernizarea” Locurilor Sfinte nu este mai ofensivă decât lângă Lacul Ghenesaret. Când se deschide pe un pas de munte, pare că un safir uriaș este așezat într-un cadru de marmură roz. Pe fondul frumuseții naturale, imaginea lui Hristos apare deosebit de apropiată.

Și acum, pe mal, în vederea ruinelor templului Capernaum, unde Mântuitorul a propovăduit trei ani, a fost amenajat „Galilea-Lido”, foarte asemănător unui cafe-chantan suburban. La Tiberiade se ridică terasamente, pe care seara cafenelele cele mai apropiate își desfășoară comerțul vioi, iar radiourile șuierătoare tulbură liniștea apelor adormite, de-a lungul cărora aluneca cândva barca Învățătorului și Dumnezeului ucenicilor. Desigur, acesta este doar începutul, căci din toate punctele de vedere este tentant să începi o stațiune la modă într-un asemenea punct, cu toate atributele ei.

Ierusalimul, care are nevoie de pace mai mult decât orice alt loc de pe pământ, s-a trezit într-un flux de pasiuni necaracteristice, inutile. Privind acest lucru, devine evident că Occidentul inundă cu valuri ale stărilor sale de spirit acele puncte ale planetei noastre care le-au fost inaccesibile de mult timp. Ei vor să atragă în vârtejul egoismului

nebunesc cel mai strălucitor și mai valoros lucru pe care îl are omenirea.

Dar până nu te vei întoarce în Orașul Sfânt, lumea de care are nevoie, nu o vei găsi în restul lumii, care va lupta în continuare în capcanele forțelor întunecate mult timp. Aici, în Ierusalim, este legat un nod de relații complexe și cum și de cine este dezlegat, poate, depinde de soarta întregului univers.

* **

Există o bucurie deosebită pentru sufletul rus când pui piciorul pe teritoriul Misiunii Spirituale Ruse sau te regăsești în numeroase mănăstiri rusești împrăștiate în jur.

Ierusalim, pe terenuri cumpărate nu fără dificultate de la musulmani și catolici în a doua jumătate a secolului trecut de strălucitul văzător, arhimandritul Antonin. A reușit să dobândească loturi de pământ în Hebron la stejarul maur, unde trei Îngeri i s-au arătat lui Avraam, pe Muntele Măslinilor, de unde s-a înălțat Domnul, satul de Munte, unde Sf. Elisabeta i-a dat sărutul ei Maicii Domnului etc.

În aceste locuri, lasă sentimentul emigrării, ești din nou la umbra mănăstirilor rusești, pe pământ rusesc, printre ruși care au păstrat toată frumusețea și toată diversitatea graiului nostru. Un grup de pelerini ruși sosiți în ajunul războiului, care atunci nu au avut ocazia să se întoarcă în patria lor, împreună cu clerul și călugărițele, sunt acum singurii paznici fideli ai proprietății rusești din Palestina, ferind-o de poftă. din toate părțile, până în momentul în care Rusia își recapătă puterea spiritului conștient de religie și din nou vor curge aici mulțimi de pelerini ruși.

Și în momentul de față este uneori infinit de trist în timpul slujbelor divine din vastele biserici rusești, unde un grup de bătrâne care se roagă stă orfani - și uneori nu este nimeni, cu excepția ieromonahului și a psalmistului. Apare o întrebare alarmantă cu privire la necesitatea așezării rapide a mănăstirilor rusești palestiniene, deoarece vechea generație de călugări și călugărițe pleacă și înlocuirea lor nu este încă vizibilă.

*

* *

Nu există limite pentru sacrificiile care pot fi făcute pentru a vizita Locurile Sfinte, toate vor fi răsplătite de o sută de ori cu bogăția spirituală nespusă pe care o primiți acolo. După aceasta, totul în viață capătă o altă greutate, o altă măsură.

S. Ilnitsky.

Cărți noi

ARHIMANDRITUL LUI KYPRIAN. O. Antonin Kapustin, Arhimandritul N, șeful Misiunii Ecleziastice Ruse la Ierusalim (1817 - 1894).

Belgrad 1934, 209 pagini.

Lucrarea arhimandritului Ciprian (Kern) ne introduce într-una dintre cele mai puțin studiate probleme din istoria Bisericii Ruse, și anume, relația Bisericii Ruse cu Orientul Ortodox de o singură credință. Pe fundalul biografiei arhimandritului Antonin Kapustin, autorul oferă un eseu interesant despre istoria Misiunii Ecleziastice Ruse la Ierusalim și relația Bisericii Ruse cu Patriarhia Ierusalimului. Aici putem găsi multe care sunt instructive pentru noi, care pot fi utile în viitor, când Biserica Rusă va intra din nou în relații strânse cu Orientul ortodox. Autorul însuși a petrecut mai bine de doi ani în Misiune și pe teren, a studiat tot materialul din arhivele Misiunii și a experimentat starea actuală a Misiunii, care, desigur, își are rădăcinile în epoca descrisă în lucrarea propusă. .

Studiul, de altfel, este împărțit în două părți din punct de vedere al conținutului său: partea pur biogoafică a arhimandritului Antonin și cea bisericească-istoric, înfățișând istoria, putem spune, a relațiilor ciudate care existau în ultima epocă a sistemului sinodal în materie de înţelegere a îndatoririlor şi sarcinilor noastre în Orientul ortodox . Numele arhimului. Antonin era cunoscut doar unui cerc restrâns de oameni, oameni care într-un fel sau altul intrau personal în contact cu el. În cea mai mare parte, aceștia au fost oamenii noștri de știință care au lucrat în domeniul studiilor bizantine și al studiului istoric-bisericesc al Orientului ortodox. Printre acestea se numără: Acad. Kondakova, prof. Vasilevsky, A. /Imitrievsky, S. Ponamarev, Olesnitsky și Pomyalovsky - toți au găsit ajutor și adăpost primitor de la arhimandritul învățat. Dar reprezentanții autorităților bisericești nu l-au favorizat. „Persoanele sinodale” au putut ține la umbră multe forțe talentate ale Bisericii Ruse, despre care abia acum aflăm. Ceea ce cenzura Sinodului nu a putut șterge a fost retrogradat în uitare. Archim. Antonin, în virtutea ambelor vederi, care nu s-au putut împăca cu rutina sinodală, este și el unul dintre acești proscriși din istoria Bisericii Ruse. "DESPRE. Antonin, în virtutea poziției sale oficiale și a cunoștințelor apropiate cu aspectele non-ruse ale Ortodoxiei, a simțit și a gândit că, notează cercetătorul nostru, că era inaccesibil conștiinței și intereselor conducătorilor bisericești din secolul său. A văzut limpede și cu un instinct subtil a ghicit ceea ce nici Mitropolitul Filaret, nici Pobedonostsev nu puteau înțelege vreodată. Era îngrijorat de astfel de întrebări ale vieții bisericești, care pur și simplu nu i-au atras urechea.

contemporanii lui. Problemele unității universale, catolicitatea, învierea conștiinței canonice, libertatea Bisericii, lucrurile lui

Cezar și ale lui Dumnezeu și multe altele au fost cu o forță deosebită și profund conștiente și trăite de el” (p. 4-5). Vederile lui Archim. Antonin a fost în contradicție cu politica bisericească a Sinodului în general și în special în ceea ce privește Orientul ortodox și, prin urmare, este clar că toate acestea nu puteau decât să se reflecte în biografia sa și activitățile sale foarte utile nu și-au găsit recunoașterea meritată. .

Archim. Antonin, în lume Andrey Ivanovich Kapustin, s-a născut în 1817 în pădurile din Perm, în familia unui preot rural. Pentru soarta lui viitoare, conta că unchiul său Archim. La educația nepotului său a luat parte Iona (Kapustin), mai târziu episcop de Ekaterinburg (1846-1849), care din 1836 a fost rectorul Seminarului Teologic Ekaterinoslav și rectorul Mănăstirii Bizyukov Grigoriev. După ce a trecut de școala teologică, Andrei Kapustin a intrat mai întâi la seminarul din Perm, apoi s-a mutat la seminarul Ekaterinoslav. Aceasta a fost urmată de admiterea la Academia Teologică din Kiev, de la care a absolvit în 1843 și a rămas cu ea ca profesor de limba germană. După doi ani, este maestru și este redenumit în licență al Academiei. Acum i se încredințează predarea limbii grecești, în cunoașterea căreia s-a remarcat chiar și pe banca seminarului. Dragostea nereușită îl face să accepte monahismul, iar în 1845 mitropolitul Filaret Amfiteatrov îl tonsurează cu numele de Antonin. Monahism pr. Antonin s-a dezvoltat într-un mod deosebit: era călugăr, dar nu fusese niciodată într-o mănăstire. Câți astfel de „călugări învățați” care nu aveau nici cea mai mică idee despre viața monahală au stat pe culmile guvernamentale ale Bisericii Ruse, având în mâini aproape întreaga conducere a acesteia. Așa că a trăit Biserica Rusă, condusă de călugări care nu fuseseră aproape niciodată într-o mănăstire, care știau puțin, din experiența religioasă personală, ce este viața ascetică și care aveau o idee despre ea doar pe baza manualelor scolastice despre asceză, și de aceea spiritul vieţii monahale le era străin şi de neînţeles. Dar oh. Antoninus a reprezentat o excepție aici. „Cine știa despre. Antonina”, a scris prof. A. Dmitrievsky, care l-a recunoscut deja în a doua jumătate a vieții sale la Ierusalim, „ar fi trebuit să mărturisească că în duh era mai mult o cârtiță decât călugării care trăiau în chilii” (p. 48). În 1850, pr. Antonin primește o numire în postul de rector al bisericii ambasadei din Atena și din acel moment întreaga sa viață trece în Orientul ortodox, captivându-l personal și științific. Aceștia sunt anii ocupațiilor sale neîntrerupte în arheologia creștină, epigrafie, paleografie și numismatică, dând dreptul de a-l înscrie pe Archim. Antonin într-o armată mică, dar strălucită de bizantini ruși.

Din investigațiile sale pur științifice vin consecințe practice și utile. În legătură cu lucrările arheologice din Atena, a creat o biserică ortodoxă rusă - o biserică de ambasadă în Atena, pe locul ruinelor unei mănăstiri ortodoxe antice, al cărei trecut îl restaurează cu cea mai învățată acuratețe. Își dedică tot timpul liber din îndatoririle sale pastorale lucrărilor arheologice: vizitează insulele arhipelagului grec, Țara Sfântă, Athos și chiar Egiptul. În timpul acestor călătorii, tânărul ieromonah se dezvoltă într-un cărturar serios, strict. Aceste călătorii îl familiarizează cu viața religioasă a Orientului ortodox, iar în practică se convinge de diferența dintre „aspectele” Ortodoxiei „rusești” și „răsăritene”. El simte cu amărăciune câte adăugiri „pur naționale” sunt inerente vieții bisericești rusești, „practica rusă”.

wow.iaw. Acesta nu mai este domeniul unor cercetări științifice, ci experiențele pr. Antonin, arde de ideea revenirii Bisericii Ruse din captivitatea național-politică la adevăratul spirit al Ortodoxiei universale și eliberarea dintr-o serie întreagă de acreții inutile și schimbări dăunătoare.

Aceste experiențe despre. Antonina ne conduce pe tărâmul trăsăturilor pur rusești ale vieții și vieții bisericești și, uneori, chiar schimbări în caracterul liturgic.

Acest lucru s-a întâmplat, după cum știm, încă din secolul al XVI-lea, în anii ideilor mândre despre „Moscova a treia Roma”, în anii părerii false că printre greci, se spune, „Ortodoxia este pestriță” și „înființată”. în jurul." În secolul al XVII-lea, această mândră îngâmfare de sine duce la evenimentele tragice ale schismei, infectează și întreaga epocă sinodală, când în anii mitropolitului Filaret, ei vor să învețe „Ortodoxia” și pe patriarhii răsăriteni și „evlavia rusă”. ".

Și așa trăiește până în zilele noastre, această mândră îngâmfare și nesocotire pentru „pestritul” râu-m. Și între asta și în „Ortodoxia rusă” s-a rezolvat ceva ce nu știe întregul Orient ortodox. Aceasta include privegheri de toată noaptea cu măreție, numeroase acatiste compuse într-o limbă mixtă slavo-rusă (de exemplu, aka-pumnul Sfântului Tihon din Zadonsk, care a provocat critici atât de ascuțite la adresa Mitropolitului Filaret), multe acatiste compilate în secolul al XIX-lea sfinți cinstiți local și icoane ale lui Dumnezeu Maici care au șters unul de celălalt, cu conținut care nu corespunde vieții sfinților și poveștilor icoanelor; numeroase slujbe de rugăciune după liturghii, pierzându-și uneori sensul de rugăciune, de exemplu, pentru „eliberarea din invazia Galilor” și altele asemenea. Toate acestea au retrogradat pe plan secund cea mai importantă slujbă – Dumnezeiasca Liturghie. Cuviosului credincios rus nu i s-a explicat nici sensul dogmatic, nici cel liturgic al slujbelor. Predicile pe acest subiect erau extrem de rare și sărace în conținut. Sensul liturghiei nu s-a realizat, ei iubeau „slujba de seară”, acatistele și rugăciunile. Toate acestea au contribuit la înlocuirea vieții religioase cu viața religioasă. Conținutul slujbei divine a fost întunecat de splendoarea și forfota slujbelor ierarhale. Abundența arhimandriților în mănăstiri, chiar și cu trăsături ierarhale în slujba arhimandriților-preoți (de exemplu, în Mănăstirea Solovetsky), mitri de arhimandriți și preoți și de la Pavel Petrovici și ordinele, care ascundea panagia ierarhică cu panglicile lor - toate acestea sunt străine Orientului ortodox. Deja în opiniile celor mai buni ierarhi ruși din Sinod, în legătură cu prezența preconsiliului din 1906, s-au remarcat cu generozitate multe lucruri necuvenite în viața bisericească rusă. Reforma nu a fost realizată, iar mulți ierarhi s-au predat din nou rutinei vieții cotidiene, neîndrăznind să dea dovadă de bună inițiativă în ochii Sinodului în limitele puterilor episcopale.

Când despre. Antonin a cunoscut îndeaproape viața bisericească din Răsărit, a fost profund mișcat de această diferență în „cele două

aspecte” ale uneia și aceleiași Ortodoxii. Se hotărăște să prezinte procurorului-șef contele A.P.Tolstoi de atunci un raport despre aceste diferențe și prezintă unul la începutul anului 1859, cu adaos de considerațiile sale, despre cum ar putea fi distruse treptat. Mitropolit Filaret, în analiza sa a raportului, a subliniat că „este mai degrabă îndrăzneț ca un arhimandrit să propună Bisericii Ortodoxe nimic mai puțin decât o reformă” (p. 102). Așa că spiritul mândru și sec al imperiosului „Filaret isteț” nu a înțeles toată profunzimea experiențelor religioase care au dictat raportul.

Scrisoarea justificativă și explicativă pr. Arhimandrit m. Fi

Laretul poate fi unul dintre cele mai bune documente despre istoria „durerii” despre starea vieții bisericești rusești și, până astăzi, ni se pare, nu și-a pierdut semnificația.

În 1859 pr. Antoninus „în folosul slujbei” este transferat ca rector al bisericii ambasadei din Constantinopol. Petrece cinci ani la Tsaregrad. Nu-și părăsește munca arheologică și continuă să călătorească prin Epir, Tesalia și Macedonia. În cele din urmă, în 1865, a fost numit șef temporar, apoi șef al Misiunii Ecleziastice Ruse din Ierusalim. Aici era sortit să rămână până la moartea sa în 1894, aproape treizeci de ani.

Istoria Misiunii Ecleziastice Ruse din Ierusalim (înființată în 1847) pagini triste din istoria Bisericii Ruse! Primul său șef a fost binecunoscutul nostru arheolog și savant bizantin Episcop. Porfirul Adormirii Maicii Domnului. Deja din remarcabilele sale memorii „Cartea ființei mele”, și apoi monografiile lui F.I.Titov despre următorul șef al Misiunii, ep. Kirill Naumov („Preasfințitul Kirill Naumov, episcop de Melitopol, Kiev 1902”), cunoaștem toate acele ciudate condiții ale relațiilor dintre Biserica Rusă și Patriarhia Ierusalimului, când Misiunea era obiectul diplomației viclene a Ministerului nostru de Externe. Afaceri în Orientul Mijlociu. Aici nu este ceea ce Dumnezeu i-a supus Cezarului, ci pur și simplu oficiali-diplomații ruși, invadând gardul Bisericii, au făcut-o acolo de dragul propriilor interese. Sinodul a tăcut despre toate acestea, influentul Filaret însuși, deși a recunoscut acest lucru ca un „fenomen fără egal”, dar nu a încercat în mod deosebit să apere prestigiul bisericii. Când despre. Antoninus a ajuns la Ierusalim, tot acest „sistem” de relații cu Ierusalim a pornit rădăcini atât de adânci, încât după mai multe încercări de a apăra adevărul și interesele Bisericii Ortodoxe, a fost nevoit să înceteze lupta pentru toate acestea. Cu toții se întoarce la cercetările sale arheologice bisericești și caută să dobândească pentru Misiune tot ce este posibil din acele bogății istorice bisericești, care sunt cumva legate de viața pământească a Domnului Isus Hristos și a Sf. Pământ. Reușește să cumpere teren lângă Stejarul maur de lângă Hebron. Apoi cumpără Muntele Măslinilor, unde ridică o biserică în stil bizantin, care a devenit una dintre cele mai bune decorațiuni ale Ierusalimului, după cum autorul nostru, Archim. Ciprian. Face și alte achiziții de terenuri, până la „13 loturi cu o suprafață totală de aproximativ

425.000 mp. metri și costa la acea vreme până la un milion de ruble în aur.

■ În același timp, ei desfășoară activ săpături arheologice în zona Ierusalimului.

În anii vieții sale în Orientul Mijlociu, pr. Antonin a făcut multe după descrierea bibliotecilor diferitelor mănăstiri: Athos, Sinai etc. Multe dintre lucrările sale în manuscrise au rămas acolo și au fost folosite de alți oameni de știință. La timp prof. A. A. Dmitrievsky, în rapoartele sale către Academia de Științe, a notat și a apreciat foarte mult toate aceste lucrări ale umilului nostru lucrător. La moartea sa, a lăsat moștenire Bibliotecii Publice din Sankt Petersburg o mare colecție de manuscrise grecești și sud-slave. Antotsin 24 martie 1894 și îngropat pe Muntele Măslinilor.

Dăm aici doar în termeni foarte generali conținutul acestei interesante monografii a pr. arhim. Ciprian, care a înviat înaintea noastră imaginea unuia dintre muncitorii neobservați și neapreciați din istoria Bisericii Ruse și a lucrărilor bisericești și arheologice rusești. Și deși citirea acestei cărți provoacă multe gânduri triste despre trecutul rusesc, ea este citită cu un sentiment de mare satisfacție din cauza faptului că istoriografia bisericească rusă s-a îmbogățit în sterilitatea noastră.

ceva timp cu lucrări valoroase într-un domeniu atât de puțin studiat, dar atât de important în istoria Bisericii Ruse, ca relațiile cu Biserica Ortodoxă universală.

I. Smolich.

Berlin, 1936

DIE OSTKIRCHE FLUX. Hymnen aus den Tagzeiten der byzan-tinischen Klrche. Uebertragung aus dem Griechischen und Vorrede von P. Kllian Kirchhoff, OF NI. Liturgische Vorbemerkung von Prof. D. Dr. Anton Baumstark. Il Band: Erste bis dritte Fastenwoche; III Trupa: Vierte bis sechste Fastenwoche. Verlag Jakob Hegner, Leipzig 1935-1836, 288+318 p.

La un moment dat am notat (Calea, nr. 49) primul volum al acestei editii. Acum, în fața noastră, se află al doilea și al treilea volum, care acoperă întregul Post Mare. Construcția este aceeași ca în primul volum: sunt date traduceri ale imnurilor Vecerniei și Utreniei. În prima săptămână, o traducere a întregului canon al Sfântului Andrei Creta (m. 740) și (o traducere a întregului canon al zilelor primei săptămâni, care se încheie cu minunate imnuri din Vecernia „Învierii Ortodoxiei”. ”, când Biserica Ortodoxă sărbătorește solemn restaurarea definitivă a cultului sfintelor icoane, care a avut loc la 11 martie) 843 de ani în acea duminică a primei săptămâni a Postului Mare. În plus, în sâmbăta din prima săptămână, Biserica slăvește. Sfântului Teodor Tyrone și de aceea întreg canonul este dedicat acestui martir. 842).

Cel de-al treilea volum acoperă perioada cuprinsă între săptămâna a patra și vineri a șasea, când Biserica încheie Postul Mare cu cântarea „celui binefăcător de suflet care a împlinit Fortecost” și îi pregătește pe credincioși pentru Săptămâna Patimilor. Din Săptămâna Mare se dau și traduceri integrale ale imnurilor întregii săptămâni, în care Biserica Ortodoxă slăvește Crucea Domnului și o cinstește. Duminica dimineata Biserica il lauda pe Sf. Ioan al Scării și întregul canon alcătuit de Ignatie, Patr. Constantinopol, dedicat proslăvirii renunțării ascetice la lume. A cincea săptămână condusă. Lost este din nou sărbătorită joi cu citirea întregului canon al Sf. Andrei din Creta – „stăpânire mare” – și sâmbătă dimineața un acatist în cinstea Maicii Domnului, iar sâmbătă cu slăvirea Sf. Maria Egipteanca. Toată această săptămână ne-a oferit exemple minunate de poezie și liturgică bisericească. Pe parcursul celei de-a șasea săptămâni de imnuri ei vorbesc despre Lazăr și se pregătesc pentru ziua învierii sale, ca o transformare a învierii Domnului Isus Hristos Însuși.

Cunoașterea acestor trei volume, care conțin imnurile întregului Post Mare, în întregime și în ordinea corectă, chiar și atunci când sunt prezentate într-o limbă străină, face posibilă realizarea întregii armonii interioare în construirea tuturor slujbelor Postului Mare. și remarcabila bogăție liturgică a acestor aproape necunoscute mirenului.de cult: unde acum se slujesc în întregime slujbele de Post și cine dintre noi poate sau vrea să le asista cu regularitate?

Această publicație este valoroasă și pentru un străin, deoarece arată bogăția spirituală extraordinară a slujbelor ortodoxe, și în special a celor ale Marelui Pierdut.

Publicația se bazează pe ediția romană a Triodului de Post

1879 Ambele volume sunt din nou prevăzute cu introduceri foarte clare și corecte de prof. A. Baumstrak. În exterior, cărțile sunt publicate excelent.

Un autor-traducător cu un talent poetic extraordinar ne-a oferit o traducere germană în proză și merită cea mai sinceră recunoștință pentru munca sa enormă și grea. Acum promite că anul viitor voi da o traducere în limba germană a Săptămânii Patimilor și Săptămânii Pascale.

Să sperăm că aceste volume ne vor aduce aceeași satisfacție ca și cele trei volume de imnuri de post pe care le-am caracterizat.

I. Smolin.

1936 noiembrie

K. V. MOCHULSKII. „Vladimir Solovyov. Viață și Învățătură”. Paris, 1936
.

După cartea sa excelentă despre Gogol, K. V. Mochulsky a publicat o carte despre Vlad. Solovyov. K. V. Mochulsky și-a bazat opera pe biografia lui Vl. Solovyov, în lumina căreia el expune și analizează toată opera lui Solovyov. Datorită acestui fapt, cartea lui K. V. Mochulsky se citește foarte ușor și oferă o imagine vie și vie a marelui nostru filozof. În literatura despre Vl. Cartea lui Solovyov de K. V. Mochulsky va ocupa pe bună dreptate primul loc ca cea mai bună introducere în studiul lui Solovyov. Cu toate acestea, în ciuda marilor merite ale cărții, ridică unele obiecții serioase - și acest lucru se aplică în primul rând ideii principale a cărții că intuiția mistică a Sophiei stă la baza întregii opere a lui Solovyov. Nu voi nega realitatea „viziunilor” lui Vl. Solovyov, dar nu sunt puternic de acord cu faptul că în aceste „viziuni” este dată cheia construcțiilor filozofice ale lui Solovyov. Voi spune și mai mult: dialectica interioară a gândirii lui Soloviev are foarte puțin de-a face cu misticismul său. Se poate și ar trebui să vedem în „Începuturile filozofice ale întregii cunoașteri” cheia înțelegerii acestei dialectici interioare a căutărilor filosofice ale lui Solovyov, dar învățătura lui despre Sofia este foarte vagă și nedefinită și nu stă deloc în centrul operei sale filosofice. Dacă tema Sophiei după Solovyov și sub influența sa a primit o dezvoltare ulterioară în gândirea filozofică și teologică rusă, atunci ideile sale generale au acționat complet independent de sofiologia sa. Cu cât ne îndepărtăm de Solovyov, cu atât mai mult învățăm în el să apreciem însăși ideea unei sinteze filozofice, care era deja conturată de slavofili, și cu atât mai multă artificialitate și invenție filosofică simțim în învățătura lui despre Sofia. Meritele lui Soloviev în introducerea persistentă a temei sofiologice în gândirea rusă nu ar trebui să ne închidă ochii la toată artificialitatea și precaritatea construcțiilor sale în acest domeniu. Semnificația temei depășește nemăsurat rezoluția ei în Solovyov.

Fără să ne dezvoltăm în continuare observațiile, subliniem încă o dată marea valoare a cărții de K. V. Mochulsky, ca cea mai bună introducere în studiul lui Vl. Solovyov.

V. V. 3.

Imp. 8.NIE, 32, rue de Ménllmontant, Parie (20e).